

Utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet regeringens budgetproposition för år 2009 med förslag till anslag på utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet. I ärendet behandlas även ca 60 motionsyrkanden, huvuddelen väckta under den allmänna motionstiden hösten 2008.

Utgiftsområde 13 omfattar områdena Integration, Diskriminering och Jämställdhet. Medelsanvisningen inom utgiftsområdet hänför sig främst till anslag för insatser i samband med flyktingmottagande. Ramen för utgiftsområde 13 uppgår till 5,47 miljarder kronor.

I budgetpropositionen föreslås att tidigare mål för politikområdena Integrationspolitik, Urban utvecklingspolitik och Jämställdhetspolitik upphör att gälla till följd av att utgiftsområdena inte längre delas in i politik- och verksamhetsområden. På det nya området Diskriminering uppförs två anslag, Diskrimineringsombudsmannen och Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m. Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag om nya mål för integrationspolitiken, politiken mot diskriminering och jämställdhetspolitiken, vilka är likalydande med några av de tidigare målen.

I fråga om området Integration välkomnar utskottet den proposition som regeringen avser att återkomma till riksdagen med våren 2009. Av budgetpropositionen framgår att den ska innehålla förslag som tar ett helhetsgrepp om flyktingmottagandet med syftet att stärka incitamenten för en snabbare arbetsmarknadsetablering för nyanlända. Utskottet anser att reformen är ytterst angelägen för integrationspolitiken och uttalar sitt stöd för en genomgripande översyn av ersättningssystem, introduktion, sfi-utbildning och tydligare vägledning för den enskilde i fråga om bostadsort och arbete. I avvaktan på kommande förslag tillförs ytterligare medel på anslag 1:2 Kommunersättningar vid flyktingmottagande för bl.a. organiserad vida-reflyttning och ersättning till kommuner med extraordinära kostnader. Utskottet anser att propositionen bör avvaktas och avstyrker därför ca 30 motionsyrkanden med förslag om andra initiativ som avser flyktingmottagande och integrationsåtgärder.

Utskottet föreslår även att riksdagen ställer sig bakom regeringens förslag om medel till den nya myndigheten Diskrimineringsombudsmannen. Utskottet delar regeringens uppfattning att arbetet mot diskriminering måste ha fortsatt hög prioritet och att den nya sammanslagna myndigheten kommer att effektivisera och förenkla antidiskrimineringsarbetet.

På jämställdhetspolitikens område framhåller utskottet vikten av att fortsätta arbetet för ett samhälle där kvinnor och män delar makt och inflytande i alla delar av samhällslivet. Mot bakgrund av detta står utskottet bakom regeringens fortsatta satsning på särskilda jämställdhetsåtgärder.

Sammanfattningsvis tillstyrker utskottet regeringens förslag till medelsanvisning på anslag inom utgiftsområde 13.

Vid sidan om budgetpropositionen och motionerna behandlas även regeringens skrivelse 2008/09:24 *Egenmakt mot utanförskap – regeringens strategi för integration*. Utskottet framhåller i sitt ställningstagande värdet av en sammanhållen strategi för att hantera problemen med integration och stärka arbetslinjen för hela befolkningen. Utskottet uttalar sitt stöd för regeringens inriktning mot generella reformer för att öka utbud och efterfrågan på arbetskraft som särskilt strategiskt gångbar. Utskottet föreslår att skrivelserna läggs till handlingarna.

Företrädarna för Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet följer bl.a. upp sina parti- och kommittémotioner med totalt elva reservationer och tre särskilda yttranden. Dessa partier deltar inte i beslutet om medelsanvisning, men redovisar i sina särskilda yttranden hur de anser att medel borde ha anvisats på anslag inom utgiftsområdet.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	5
Redogörelse för ärendet	8
Utskottets överväganden	9
Integration	9
Integrationspolitikens mål och inriktning	9
Regeringens skrivelse Egenmakt mot utanförskap – regeringens strategi för integration	11
Integrationsåtgärder	17
Flyktingmottagande m.m.	20
Hemutrustningslån	28
Från EU-budgeten finansierade insatser för integration av tredjelandsmedborgare	29
Diskriminering	30
Mål för politiken mot diskriminering	30
Diskriminering m.m.	31
Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.	34
Jämställdhet	35
Målen för jämställdhetspolitiken	35
Insatser för jämställdhet	37
Sammanställning av anslagen på utgiftsområde 13 för 2009	41
Reservationer	42
1. Upphävande av målen för integrationspolitiken, punkt 1 (v)	42
2. Integrationspolitikens inriktning, punkt 3 (s)	43
3. Integrationspolitikens inriktning, punkt 3 (mp)	44
4. Integrationsåtgärder, punkt 4 (s)	46
5. Integrationsåtgärder, punkt 4 (mp)	46
6. Flyktingmottagande m.m., punkt 5 (s)	47
7. Flyktingmottagande m.m., punkt 5 (v)	49
8. Diskriminering m.m., punkt 7 (s)	51
9. Diskriminering m.m., punkt 7 (mp)	52
10. Målen för jämställdhetspolitiken, punkt 8 (v)	53
11. Insatser för jämställdhet, punkt 9 (s)	54
Särskilda yttranden	56
1. Anslag på utgiftsområde 13 för 2009, punkt 10 (s)	56
2. Anslag på utgiftsområde 13 för 2009, punkt 10 (v)	59
3. Anslag på utgiftsområde 13 för 2009, punkt 10 (mp)	61
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	66
Proposition 2008/09:1	66
Skrivelse 2008/09:24	66
Följdmotioner med anledning av skrivelse 2008/09:24	66
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2007	67
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2008	67

Bilaga 2

Utskottets förslag till riksdagsbeslut om anslag inom utgiftsområde 13 (punkt 10)	73
--	----

Bilaga 3

Sammanställning av förslagen till medelsanvisning på anslag inom utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet	74
---	----

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Upphävande av målen för integrationspolitiken

Riksdagen godkänner att målen för politikområdena Integrationspolitik och Urban utvecklingspolitik upphör att gälla. Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:1 utgiftsområde 13 punkt 1 och avslår motion

2008/09:A363 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 1.

Reservation 1 (v)

2. Nytt mål för integrationspolitiken

Riksdagen godkänner att målet för integrationspolitiken ska vara Lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla oavsett etnicitet och kulturell bakgrund. Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:1 utgiftsområde 13 punkt 2.

3. Integrationspolitikens inriktning

Riksdagen avslår motionerna

2008/09:A7 av Berit Högman m.fl. (s) och

2008/09:A8 av Ulf Holm m.fl. (mp) yrkandena 1–4 och lägger skrivelse 2008/09:24 till handlingarna.

Reservation 2 (s)

Reservation 3 (mp)

4. Integrationsåtgärder

Riksdagen avslår motionerna

2008/09:Sf375 av Veronica Palm m.fl. (s) yrkande 16,

2008/09:A348 av Reza Khelili Dylami (m) och

2008/09:A402 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkande 45.

Reservation 4 (s)

Reservation 5 (mp)

5. Flyktingmottagande m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2007/08:Sf249 av Kalle Larsson m.fl. (v) yrkandena 6 och 7,

2007/08:A275 av Thomas Strand (s),

2007/08:A362 av Birgitta Eriksson och Catharina Bråkenhielm (båda s),

2008/09:Fi270 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 51,

2008/09:Sf343 av Kalle Larsson m.fl. (v) yrkandena 12–17, 19 och 22,

2008/09:Sf354 av Nikos Papadopoulos och Leif Pettersson (båda s) yrkande 3,

2008/09:Sf364 av Leif Jakobsson m.fl. (s) yrkandena 1 och 3,

2008/09:Sf375 av Veronica Palm m.fl. (s) yrkandena 15 och 18–20,
2008/09:N235 av Gunnar Andrén och Karin Pilsäter (båda fp)
yrkande 2,
2008/09:N343 av Désirée Pethrus Engström (kd) yrkande 3,
2008/09:A231 av Eva-Lena Jansson m.fl. (s),
2008/09:A247 av Eva Flyborg (fp) och
2008/09:A254 av Elisabeth Svantesson (m) yrkandena 1 och 2.

Reservation 6 (s)

Reservation 7 (v)

6. Mål för politiken mot diskriminering

Riksdagen godkänner att målet för politiken mot diskriminering ska vara Ett samhälle fritt från diskriminering. Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:1 utgiftsområde 13 punkt 3.

7. Diskriminering m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2008/09:Fi270 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 58,
2008/09:Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 12,
2008/09:A396 av Berit Högman m.fl. (s) yrkande 14 och
2008/09:A402 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkandena 2, 5, 9,
11 och 48.

Reservation 8 (s)

Reservation 9 (mp)

8. Målen för jämställdhetspolitiken

Riksdagen godkänner dels att målen för politikområdet Jämställdhet upphör, dels att målet för jämställdhetspolitiken ska vara Kvinnor och män ska samma makt att forma samhället och sina egna liv. Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:1 utgiftsområde 13 punkterna 4 och 5 samt avslår motionerna

2008/09:A290 av Josefin Brink m.fl. (v) yrkande 1 och
2008/09:A388 av Lennart Sacrédeus (kd).

Reservation 10 (v)

9. Insatser för jämställdhet

Riksdagen avslår motion

2008/09:A283 av Eva-Lena Jansson (s).

Reservation 11 (s)

10. Anslag på utgiftsområde 13 för 2009

a) Hemustrustningslån

Riksdagen godkänner att det under 2009 får tas upp lån i Riksgäldskontoret för det samlade behovet av hemustrustningslån intill ett belopp av 1 200 000 000 kr. Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:1 utgiftsområde 13 punkt 6.

b) Bemyndigande beträffande anslag 3:1

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2009 för anslag 3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder besluta om bidrag till forskning om kvinnors hälsa som innebär utgifter på högst 39 500 000 kr under 2010. Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:1 utgiftsområde 13 punkt 7.

c) Anvisning av anslag under utgiftsområde 13

Riksdagen anvisar för budgetåret 2009 anslagen under utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet enligt vad som framgår av bilaga 2. Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:1 utgiftsområde 13 punkt 8 och avslår motionerna

2008/09:Fi270 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 52,

2008/09:N435 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkandena 32 och 46,

2008/09:A363 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 2,

2008/09:A377 av Ulf Holm m.fl. (mp) yrkande 1 och

2008/09:A397 av Berit Högman m.fl. (s) yrkandena 3–6.

Stockholm den 25 november 2008

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Hillevi Engström

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Hillevi Engström (m), Berit Högman (s)¹, Tomas Tobé (m), Sylvia Lindgren (s)², Elisabeth Svantesson (m), Annika Qarllsson (c), Lars Lilja (s)³, Maria Stenberg (s)⁴, Luciano Astudillo (s)⁵, Désirée Pethrus Engström (kd), Anna König Jerlmyr (m), Josefin Brink (v)⁶, Ann-Christin Ahlberg (s)⁷, Hans Backman (fp), Ulf Holm (mp)⁸ och Sven Yngve Persson (m).

^{1–8} Avstår från ställningstagande under punkt 10.

Redogörelse för ärendet

I detta ärende behandlas regeringens budgetproposition 2008/09:1 utgiftsområde 13. Till följd av riksdagens beslut i samband med 2008 års ekonomiska vårproposition om en ny indelning av utgiftsområdena 13 och 14 omfattar nu utgiftsområde 13 *Integration och jämställdhet* integrationspolitik, politik mot diskriminering och jämställdhetspolitik (prop. 2007/08:100, bet. 2007/08:FiU20, rskr. 2007/08:26). Inom utgiftsområdet finns fr.o.m. den 1 januari 2009 en ny myndighet, Diskrimineringsombudsmannen. Inom området politik mot diskriminering uppförs två nya anslag, *Diskrimineringsombudsmannen* och *Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.* Därmed upphör anslagen för de fyra tidigare ombudsmännen. På grund av ny budgetstruktur ingår nu frågor om urbant utvecklingsarbete i integrationsområdet.

Utgiftsområde 13 *Integration och jämställdhet* omfattar sammantaget anslag till integrationsåtgärder, kommunersättningar vid flyktingmottagande, hemutrustningslån, från EU-budgeten finansierade insatser för integration av tredjelandsmedborgare, anslag till Diskrimineringsombudsmannen, åtgärder mot diskriminering och rasism m.m. och särskilda jämställdhetsåtgärder.

Arbetsmarknadsutskottet har valt att i samband med budgetpropositionen även behandla regeringens skrivelse *Egenmakt mot utanförskap – regeringens strategi för integration* (skr. 2008/09:24).

Betänkandet behandlar också följdmotioner med anledning av skrivelsen och motioner som avser anslagen och näraliggande frågor och som väckts under allmänna motionstiden. Övriga motioner från allmänna motionstiden om jämställdhet, integration och diskriminering kommer att behandlas av utskottet i senare betänkanden.

I det följande refereras motioner som har väckts under det innevarande riksmötet utan angivande av årtal (2008/09).

Riksdagen har för 2009, i enlighet med regeringens förslag, fastställt ramen för utgiftsområde 13 till 5 473 139 000 kr (bet. 2008/09:FiU1, rskr. 2008/09:46).

Utskottets överväganden

Integration

Integrationspolitiken omfattar frågor om allas lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter oavsett etnisk och kulturell bakgrund. Det innefattar också frågor om nyanlända invandrades etablering i samhället, ersättning till kommunerna för flyktningmottagande, främjande av integration och svenskt medborgarskap. Till följd av en ny budgetstruktur fr.o.m. 2009 ingår även frågor om urbant utvecklingsarbete i integrationspolitiken.

I detta avsnitt av betänkandet behandlas vid sidan av propositionens förslag om anslag under *Integration* och anknyttande motioner, regeringens skrivelse 2008/09:24 *Egenmakt mot utanförskap – regeringens strategi för integration* och följdmotioner.

Integrationspolitikens mål och inriktning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör bifalla regeringens förslag om upphävande av nuvarande mål för politikområdet Integrationspolitik och politikområdet Urban utvecklingspolitik och regeringens förslag till mål för integrationspolitiken som ska vara Lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla oavsett etnisk och kulturell bakgrund. Riksdagen bör därmed avslå motionsyrkanden bl.a. om andra mål och förändrad inriktning av integrationspolitiken.

Riksdagen bör lägga skrivelse 2008/09:24 *Egenmakt mot utanförskap – regeringens strategi för integration* till handlingarna.

Jämför reservationerna 1 (v), 2 (s) och 3 (mp).

Bakgrund

Nuvarande mål för integrationspolitiken m.m.

Integrationspolitiken inrättades genom riksdagens beslut om regeringens proposition *Sverige, framtiden och mångfalden* (prop. 1997/98:16). Målen för politiken har därefter reviderats och kompletterats vid skilda tillfällen, senast i samband med budgetpropositionen 2008 med ett särskilt mål om diskriminering (prop. 2007/08:1 utgiftsområde 13, bet. 2007/08:AU1). De nu gällande målen är:

- Lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla oavsett etnisk och kulturell bakgrund.
- En samhällsgemenskap med samhällets mångfald som grund.

- En samhällsutveckling som kännetecknas av ömsesidig respekt för olikheter inom de gränser som följer av samhällets grundläggande demokratiska värderingar och som alla oavsett bakgrund ska vara delaktiga i och medansvariga för.
- Ett samhälle fritt från diskriminering.

Även målen för politikområdet Urban utvecklingspolitik ändrades för budgetåret 2008 i syfte att stärka kopplingen till andra politikområden, med fokus på arbete, utbildning och trygghet (prop. 2007/08:1 utgiftsområde 13, bet. 2007/08:AU1). Politikområdet verkar genom den generella politiken och ska bidra till att det samlade utanförskapet i landet minskar. De nu gällande målen är:

- Färre individer i utanförskap i stadsdelar som präglas av utanförskap.
- Färre antal stadsdelar som präglas av utanförskap.
- Fler stadsdelar, samt storstäder och större städer i sin helhet, som präglas av ekonomisk tillväxt och hållbar utveckling för att öka konkurrenskraften.

Förändrad verksamhetsstruktur

I budgetpropositionen (volym 1, s. 292) gör regeringen den övergripande bedömningen att resultatstyrningen och uppföljningen av statliga myndigheter och verksamheter kommer att behöva förändras i syfte att uppnå en mer effektiv förvaltning. Till följd av detta förändringsarbete utgår, som aviserats i vårpropositionen 2008, den enhetliga verksamhetsstrukturen. Regeringen konstaterar att det inte varit möjligt att på ett tillfredsställande sätt bryta ned övergripande politiska mål till politikområden och effektmål för den enskilda myndigheten på det sätt som var avsett. Det har inte heller varit möjligt att på ett rättvisande sätt redovisa och summera vare sig resultat eller kostnader i denna struktur. Därtill kommer den otydlighet som följer av att resurser anvisas och tilldelas i en specifik struktur (utgiftsområden och anslag), medan resultat redovisas i en annan struktur (politikområden, verksamhetsområden och verksamhetsgrenar).

Som en konsekvens av att verksamhetsstrukturen utgår föreslår regeringen i budgetpropositionen att den föreliggande riksdagsbindningen som gäller mål för politikområden upphör. Till följd av denna förändring har även underindelningen av respektive utgiftsområde prövats och i vissa fall förändrats. Vidare föreslår eller anger regeringen mot vilka mål verksamheter inom utgiftsområdena ska redovisas och följas upp i framtiden. Genom att den enhetliga verksamhetsstrukturen tas bort ges ökad flexibilitet i utformningen av resultatredovisningen. Redovisningen av den verksamhet som finansieras av anslag inom utgiftsområdet kan i ökad grad utformas utifrån såväl regeringens som riksdagens behov samt verksamhetens karaktär.

Propositionen

Regeringen föreslår i propositionen att målen för Integrationspolitik och Urban utvecklingspolitik ska upphöra att gälla därför att utgiftsområdena inte längre kommer att delas in i politik- och verksamhetsområden (prop. punkt 1). Regeringen föreslår i stället att målet för integrationspolitiken ska vara *lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla oavsett etnisk och kulturell bakgrund* (prop. punkt 2).

Integrationspolitiken är sektorsövergripande och genomförs till stor del inom andra politikområden. Därför anger regeringen ytterligare mål och inriktningar under berörda utgiftsområden. Uppföljningar och utvärderingar har visat att integrationspolitikens samhällsövergripande inriktning och långsiktighet ställer stora krav på tydlighet och mätbara, realistiska delmål. Dessa bör sammantaget bidra till en samlad och långsiktig måluppfyllelse.

Regeringens politik under resterande del av mandatperioden redovisas i skrivelse 2008/09:24. Skrivelsen omfattar en samlad strategi som anger en långsiktig och övergripande inriktning samtidigt som realistiska mål och prioriteringar anvisas för mandatperioden.

Regeringens skrivelse Egenmakt mot utanförskap – regeringens strategi för integration

Skrivelsen

Regeringens skrivelse *Egenmakt mot utanförskap – regeringens strategi för integration* (skr. 2008/09:24) innehåller regeringens bedömningar av vilken inriktning integrationspolitiken bör ha under åren 2008–2010. Skrivelsen behandlar även vilka insatser som ska genomföras på områden som är strategiska för politiken och redovisar huvuddragen i integrationspolitiken under mandatperioden. Strategin omfattar en mängd åtgärder inom olika politikområden som kommer att utvecklas och preciseras efterhand. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med en redovisning av hur arbetet har bedrivits.

Regeringens övergripande prioritering under mandatperioden är att bryta utanförskapet. Insatserna för en bättre integration är huvudsakligen inriktade på åtgärder för att få fler i arbete genom att förbättra matchningen mellan tillgänglig arbetskraft och arbetsmarknadens behov. För detta syfte bör såväl utbudet av som efterfrågan på arbetskraft öka genom generella åtgärder som riktar sig mot hela befolkningen. Säråtgärder som riktar till invandrare som grupp ska inte förekomma efter den första tiden i Sverige. Eventuella riktade insatser ska baseras på särskilda individuella behov eller förutsättningar.

Mot bakgrund av det underlag som presenteras i skrivelsen bedömer regeringen att integrationspolitiken fram till 2010 bör fokusera på sju strategiska områden under mandatperioden. Regeringen presenterar sina bedömningar på dessa områden i fråga om inriktningar, strategier och konkreta insatser.

De sju områdena är:

- ett effektivt system för mottagande och introduktion av nyanlända,
- fler i arbete och fler företagare,
- förbättrade utbildningsresultat och likvärdighet i skolan,
- förbättrade språkkunskaper och utbildningsmöjligheter för vuxna,
- en effektiv bekämpning av diskriminering,
- en positiv utveckling i stadsdelar med utbrett utanförskap,
- en gemensam värdegrund i ett samhälle som präglas av en tilltagande mångfald.

På området *Ett effektivt system för mottagande och introduktion för nyanlända* ska den övergripande inriktningen vara att åstadkomma ett stabilt och flexibelt system för mottagande och introduktion som leder till snabbare etablering i arbete. I fråga om strategiska insatser ska regeringen återkomma till riksdagen med förslag till styrning, ansvar, utformning och finansiering av flyktningmottagande och andra insatser som påskyndar arbetsmarknadsetableringen. Koordineringen av länsstyrelsernas arbete förstärks i avvaktan på förslaget. Uppföljningen av introduktionen bör utvecklas och fler introduktionsinsatser utvärderas. Regeringen avser att genomföra en dialog med frivilligsektorn för att förstärka dess möjligheter att bidra till integration med särskilt fokus på introduktionen. Skrivelsen redovisar också åtgärder som stöder *inträde i arbete*. Regeringen avser att genomföra en försöksverksamhet med kvalificerad rådgivning och stöd för nyanlända på Arbetsförmedlingen, s.k. etableringssamtal. Frivillig vidareflyttning i organiserad form för nyanlända invandrare underlättas. Här nämns också de förbättrade möjligheterna på arbetsmarknaden som genomfördes med instegsjobben 2007 och de förändringar som därefter genomförts för att ge fler personer möjlighet till instegsjobb. I fråga om åtgärder för *kompletterande utbildning och validering* föreslås ökade resurser med särskilt fokus på hälso- och sjukvårdsutbildningar. Mottagning och vägledning för personer med utländsk utbildning och/eller yrkeserfarenhet samordnas. Resurser avsätts för validering av utrikes förvärvad yrkeskompetens. Bland *tidiga insatser* redovisas att mottagandet av asylsökande för närvarande ses över.

På området *Fler i arbete och fler företagare* är de övergripande inriktningarna att den samhällsekonomiska potentialen i form av ökat arbetskraftsutbud som utrikes födda rymmer ska tas till vara, att generella insatser för ökat utbud och efterfrågan på arbetskraft ska nå fram och minska antalet människor i utanförskap och att entreprenörskap ska uppmuntras och underlättas. Strategiska insatser är generellt att arbetsmarknads-

insatser bör inriktas på att öka utbudet och efterfrågan på arbetskraft och på bättre matchning på arbetsmarknaden. Myndigheternas arbete för mångfald bland personalen och mot diskriminering ska utvärderas. *Insatser för entreprenörskap* inriktas på att skapa förutsättningar för fler jobb i fler och växande företag. Förutsättningarna för företagande på orter med utbrett utanförskap förbättras genom nystartskontor. De särskilda hinder som invandrade företagare ofta möter, bl.a. i form av bristande nätverk och svårigheter att finna extern finansiering, uppmärksammas. I avsnittet finns en redovisning av de medel som avsatts till Nutek, Almi Företagspartner AB och det statliga riskkapitalbolaget Swedfund International AB. Tillgången till kvalificerad och specialiserad rådgivning ska öka för etablerade företagare med utländsk bakgrund och förutsättningarna att få finansiering ska förbättras, rådgivningsverksamheten i invandrartäta områden ska förstärkas och investeringar t.ex. i invandrades ursprungsländer ska underlättas. *Unga i utanförskap* ska uppmärksammas särskilt inom utbildnings- och arbetsmarknadspolitiska insatser. Ungdomsstyrelsen ska göra olika tematiska analyser på området.

På området *Bättre utbildningsresultat och likvärdighet i skolan* görs bedömningen att den övergripande inriktningen bör vara att uppnå förbättrade utbildningsresultat och likvärdig utbildningskvalitet för alla elever i skolan oavsett kön, bakgrund och bostadsort. I de strategiska insatserna ingår *generella reformer i skolan*; detta baseras på bedömningen att generella insatser för att förbättra situationen för elever som riskerar att inte nå målen också är gynnsamma för elever med utländsk bakgrund. I förhållande till *nyanlända elever* ska allmänna råd för utbildning tas fram. Satsningen på andraspråksinläring inom Läraryftet fortsätter, och förslag om distansundervisning bereds.

På området *Bättre språkkunskaper och förbättrade utbildningsmöjligheter för vuxna* är den övergripande inriktningen att höja språkkunskaperna och förbättra utbildningsmöjligheterna. Som strategisk insats redovisas att det övergripande målet för sfi ska konkretiseras och att nationella slutprov ska införas. Medel har avsatts för att lyfta sfi-lärarnas kompetens. Statskontoret utvärderar sfi-undervisningen. I avsnittet hänvisar regeringen till en tidigare aviserad prestationsbaserad bonus för nyanlända invandrare som klarar sina sfi-studier med godkänt betyg inom en viss tid. Detta ger enligt regeringen en tydlig signal att språket är viktigt och ökar incitamenten för deltagarna att snabbare lära sig svenska. Utformning av bonusen bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

På området *En effektiv bekämpning av diskriminering* är den övergripande inriktningen ett samhälle fritt från diskriminering. Den samlade lagen mot diskriminering, den gemensamma ombudsmannamyndigheten och diskrimineringsersättningen beskrivs som strategiska insatser. Regeringen avser att överväga behovet av ytterligare åtgärder efter utvärderingarna av försöket med avidentifierade ansökningshandlingar och av de antidiskrimineringsstrategier som utarbetats av ett antal centrala myndighe-

ter. Statskontoret har i uppdrag att utvärdera strategier mot diskriminering som varit i kraft några år. Regeringen anför att principen om icke-diskriminering inte enbart ska drivas nationellt utan även i olika internationella sammanhang. Under det svenska ordförandeskapet i EU kommer Sverige att på initiativ av och i samarbete med EU-kommissionen arrangera en konferens (Equality Summit) om arbetet mot diskriminering.

På området *En positiv utveckling i stadsdelar med utbrett utanförskap* är den övergripande inriktningen bättre levnadsvillkor i stadsdelar med utbrett utanförskap och färre stadsdelar med utbrett utanförskap. Ett antal strategiska insatser redovisas. Regeringen konstaterar att arbetsmarknads-, utbildnings- och näringspolitik bryter utanförskap. Lokala utvecklingsavtal ska träffas med kommuner som har stadsdelar där utanförskapet är mest utbrett. På det sättet tydliggörs kommunernas respektive statens ansvar för områdenas utveckling. Ett ramverk för s.k. lokala partnerskap har införts i syfte att åstadkomma en effektiv användning av ordinarie resurser för att minska utanförskapet i stadsdelarna. En delegation för hållbara städer ska inrättas; trygga omgivningar, lokalisering av service, lek och rekreation, säkra och effektiva kommunikations- och transportlösningar är betydelsefulla, inte minst i stadsdelar med utbrett utanförskap. Nystartskontor startar sin verksamhet i nio kommuner som får erbjudande om extra resurser för att utveckla en sådan tjänst. I avsnittet redovisas också uppdrag till Statistiska centralbyrån om hur befintlig registerstatistik kan belysa tillståndet och utvecklingen av situationen för personer som är utrikes födda och av stadsdelar, om hur polismyndigheter kan stärka den lokala samverkan och hur bostadsbeståndet kan utnyttjas för att öka möjligheterna att etablera sig på bostadsmarknaden.

Slutligen, på området *En gemensam värdegrund i ett samhälle som präglas av en tilltagande mångfald* ska den övergripande inriktningen vara att stödja en öppen dialog för en gemensam värdegrund och stärkt respekt för demokrati och mänskliga rättigheter. Rasism, främlingsfientlighet och andra former av intolerans ska motverkas. Strategiska insatser ska vara att genomföra en utvecklad dialog för en förstärkt gemensam värdegrund under 2009–2011. Syftet är att invånarna i Sverige ska bilda sig en tydligare uppfattning om och en relation till värdegrundsfrågor som utgår från demokrati och mänskliga rättigheter. En sådan dialog kan bidra till ett större intresse för och bättre kunskap om demokrati och mänskliga rättigheter. Sammanlagt 6 miljoner kronor ska avsättas för verksamheten mellan åren 2009 och 2011. Medel ska avsättas för ett permanent stöd för verksamheter mot rasism och andra former av intolerans med 6 miljoner kronor årligen. Förslag för att stärka skolans värdegrundsarbete bereds. Här redovisas också att en särskild utredare har fått i uppdrag att kartlägga och analysera behovet av utbildning för imamer i Sverige. I denna del av skrivelsen görs också en hänvisning till de insatser som redovisas i regeringens handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer (skr. 2007/08:39).

Regeringen avser att återkomma till riksdagen under 2010 med en redovisning av de insatser som genomförts och resultatet i förhållande till de inriktningar som redovisas i skrivelsen. Medel bör avsättas för en utvecklad uppföljning av integrationspolitikens resultat nationellt och lokalt.

Motionerna

Följdmotioner med anledning av skrivelsen

Socialdemokraterna framhåller i motion A7 vikten av att arbeta för ett Sverige där mångfald utgör grunden för ett samhälle där alla är delaktiga och har lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter. I motionen anføres att skrivelsen saknar skarpa förslag eller konkreta åtgärder som kan motverka de klyftor som i dag motverkar delaktighet och mångfald. Regeringens politik har i stället inneburit uteblivna satsningar på utsatta bostadsområden och neddragningar på aktiva insatser inom arbetsmarknadspolitik. Detta har drabbat dem som står längst från arbetsmarknaden, samtidigt som Sverige går miste om outnyttjad kompetens och erfarenhet. Politiken framöver bör därför inriktas på framtida investeringar i jobb och utbildning. Mot bakgrund av detta begärs ett tillkännagivande om en förändrad integrationspolitik.

I *Miljöpartiets* motion A8 välkomnas stora delar av regeringens skrivelse om strategi för integrationspolitiken. Särskilt uppskattas skrivningarna om den nyanländes rätt att välja bostadsort (EBO), förslagen om upprättandet av en etableringsplan och möjligheter till validering av tidigare utbildning och kompetens. Förslagen om diskrimineringsersättning är särskilt angelägna och bör skyndsamt förverkligas. Det bör kosta att diskriminera (yrkande 2). Partiet vänder sig dock mot vad man anser vara en försvagning av de integrationspolitiska målen. Det är viktigt att inriktningen är principfast i dessa värdeladdade frågor. De tidigare målen bör därför återinföras (yrkande 1). Till stöd för ett fördjupat diskrimineringsarbete föreslås att det inrättas en ny myndighet för lika rätt (yrkande 3). Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om att ytterligare insatser för information på andra språk än svenska blir tillgänglig inom rättsväsendet (yrkande 4).

Motioner från allmänna motionstiden

I *Vänsterpartiets* motion A363 yrkande 1 avvisas regeringens förslag om godkännande av ändrade mål för integrationspolitiken. De mål som regeringen föreslår ska upphöra att gälla behövs för att betona likvärdigheten mellan de parter som ska utforma och omfattas av insatserna på politikområdet. Sloandet av dessa målsättningar för integrationspolitiken innebär således en ambitionssänkning, enligt Vänsterpartiet.

Utskottets ställningstagande

Det råder i Sverige en bred politisk insikt om att integration och ett minskat utanförskap är ett prioriterat område, men det har länge saknats en sammanhållen strategi för att hantera problemen. Ett utbrett utanförskap är ett problem som berör hela samhället och såväl utrikes som inrikes födda. Därför är det positivt att regeringen nu har en samlad strategi för integration. Åtgärderna i regeringens skrivelse utgör en samlad insats med konkreta åtgärder inom ett flertal samhällsområden för att stärka arbetslinjen. De tydliga skillnader i levnadsförhållanden som visat sig mellan utrikes och inrikes födda har ofta komplexa förklaringar och kan inte förklaras med något enskilt bestämt orsakssamband. Utbildning, arbete och därmed möjlighet till egen försörjning har dock visat sig vara avgörande för individens situation avseende bl.a. boende, demokratiskt deltagande och tillgång till kultur och fritid. Vad som framstår som integrationsproblem kan alltså i stor utsträckning ses som en följd av problem på arbetsmarknaden och inom utbildningssystemen. Med utgångspunkt i detta vill utskottet betona regeringens inriktning mot generella reformer för att öka utbud och efterfrågan på arbetskraft som särskilt strategiskt gångbar. De förslag som presenteras i skrivelsen ska alltså ses som delar i den övergripande politiska målsättningen att stärka arbetslinjen för hela befolkningen. Särskilda åtgärder riktade mot invandrare, enbart för att de är födda i ett annat land, ska inte behöva förekomma efter den första tiden i Sverige. Mot bakgrund av detta utgör den aviserade reformen av flyktingmottagandet ett viktigt inslag i en förändring av integrationspolitiken. Bland de redan inledda satsningarna vill utskottet peka på en rad åtgärder till stöd för ökade förutsättningar för arbetsmarknadsetablering och integration. Dit hör instegsjobb, uppdrag om etableringssamtal och organiserad vidareflyttning, nystartskontor, lokala utvecklingsavtal, förbättrad sfi-utbildning och utökade möjligheter till validering som alla är viktiga steg i denna riktning. Mot bakgrund av det som nu anförts anser utskottet att Socialdemokraternas motion A7 bör avslås.

När det gäller förslaget om ändring av integrationspolitikens mål anser utskottet i likhet med regeringen att det är viktigt att målen både är generella och möjliga att följa upp. I Riksrevisionens granskning av den förra regeringens styrning av integrationspolitiken (RiR 2006:19) konstaterades att såväl integrationspolitikens innebörd som regeringens styrning upplevdes som otydlig. Därför rekommenderades att regeringen preciserar och förtydligar innebörden av de integrationspolitiska målen inom olika samhällsområden och på olika nivåer, vilket utskottet instämde i vid sin behandling av Riksrevisionens styrelses framställning med anledning av rapporten (2006/07:RRS13, bet. 2006/07:AU6). Utskottet delar regeringens uppfattning om vikten av en målstruktur som är möjlig att följa upp och anser mot bakgrund av detta att delmålen bör specificeras i relation till regeringens strategiska inriktning och de konkreta insatser som föreslås. Därmed avstyrks motionerna A8 yrkande 1 (mp) och A363 yrkande 1 (v).

Av skrivelsen framgår att regeringen genomför en större satsning på antidiskrimineringsarbete. En viktig del i detta är den nya diskrimineringslag som riksdagen antog i våras i enlighet med proposition 2007/08:95 *Ett starkare skydd mot diskriminering* och den samlade myndighet mot diskriminering som var en del i detta (bet. 2007/08:AU7). Utskottet ser med tillfredsställelse på att regeringen initierar och planerar ytterligare initiativ för att säkerställa alla människors rätt till ett likvärdigt bemötande. Med detta avstyrks motion A8 yrkandena 3 och 4 (mp).

Med anledning av motion A8 yrkande 2 (mp) konstaterar utskottet att den nya diskrimineringslagen, som träder i kraft den 1 januari 2009, innehåller regler om diskrimineringsersättning. Detta är en ny form av ersättning till den som diskriminerats och ska både utgöra ersättning för den kränkning som diskrimineringen innebär och avskräcka från diskriminering. Utskottet avstyrker därför motion A8 yrkande 2 (mp). Utskottet återkommer till frågor om diskriminering senare i detta betänkande.

Utskottet föreslår dels att regeringens skrivelse 2008/09:24 läggs till handlingarna, dels att riksdagen godkänner att nuvarande mål för politikområdena Integrationspolitik och Urban utvecklingspolitik upphör att gälla (prop. punkt 1), dels att riksdagen godkänner målet för integrationspolitiken (prop. punkt 2).

Integrationsåtgärder

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om översyn av bidrag till invandrarföreningar och åtgärder mot diskriminering.

Jämför reservationerna 4 (s) och 5 (mp).

Bakgrund

Under 2007 har ca 18 miljoner kronor betalats ut i stöd till sammanlagt 44 riksorganisationer bildade på etnisk grund. Stödet i form av verksamhetsbidrag avsåg tidigare huvudsakligen organisationernas verksamhet för nyanlända invandrare. Statsbidragets inriktning ändrades under 2008 och är numera ett renodlat organisationsbidrag. Syftet är att stödja organisationernas egna initiativ och verksamheter för att stärka de nyanländas engagemang och delaktighet i samhället.

Propositionen

Anslag 1:1 Integrationsåtgärder

Anslag 1:1 *Integrationsåtgärder* föreslås öka med 4 miljoner kronor för 2009, bl.a. för uppföljning och utvärdering av integrationen på nationell och lokal nivå. Statistiska centralbyrån (SCB) har regeringens uppdrag att redovisa förslag om hur befintlig och ny statistik kan användas i detta syfte.

Anslaget tillförs vidare 2 miljoner kronor för att stärka samverkan och koordinering av länsstyrelsernas arbete med nyanländas introduktion och det arbete som bedrivs gemensamt av länsstyrelserna, Migrationsverket och Arbetsförmedlingen. Inom anslaget inryms också medel för stöd till organisationer bildade på etnisk grund.

Samtidigt överförs ca 33 miljoner kronor av anslaget till det nya anslaget 2:2 *Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.* för verksamhet mot diskriminering och till stöd för verksamheter mot rasism och andra former av intolerans.

Propositionens och motionernas förslag till anslag 1:1 Integrationsåtgärder

tusental kronor

Regeringens förslag	s	v	mp
25 000		+ 15 000	+126 000

Motioner

Motioner med anslagspåverkan 2009

I *Vänsterpartiets* motion A363 *yrkande 2 delvis* föreslås en ökning med 15 miljoner kronor på anslag 1:1 *Integrationsåtgärder* för att permanent stärka riksorganisationer bildade på etnisk grund. Det nuvarande statsbidraget är inte anpassat efter det ökade antalet medlemmar och organisationer.

I *Miljöpartiets* motion A377 *yrkande 1 delvis* anförs att en politik för lika rättigheter måste grundas på en insikt om att formell likabehandling inte räcker. Det krävs aktiva åtgärder mot diskriminering. För att samordna insatserna på diskrimineringsområdet bör en ny myndighet inrättas, Myndigheten för lika rätt. För detta ändamål har Miljöpartiet förslag om ett nytt anslag 2:3 (behandlas nedan under 2:1 Diskrimineringsombudsmannen). En rad insatser bör genomföras inom ramen för denna myndighets verksamhetsområde. Ett åtgärds paket för lika rättigheter behövs, och anslag 1:1 tillförs enligt förslaget 126 miljoner kronor för 2009. Följande insatser föreslås: att s.k. situation testing med t.ex. avidentifierade ansökningshandlingar utvecklas (5 miljoner kronor), att antidiskrimineringsklausuler införs i all statlig upphandling med stöd i en ny förordning (5 miljoner kronor), att långsiktigt organisationsstöd till utsatta grupper upprättas (70 miljoner kronor), att en särskild satsning på att motverka diskri-

minering mot romer, afrosvenskar och muslimer genomförs (5 miljoner kronor), att en fond för rättegångskostnader skapas (10 miljoner kronor), att HBT-kompetens i vården utvecklas (6 miljoner kronor), att stöd till bilpooler för funktionshindrade införs (5 miljoner kronor), att stödet till Centrum mot rasism återinförs (3 miljoner kronor), att EBO-principen värnas (12 miljoner kronor) och att antidiskrimineringsbyråer tillförs medel för statistikinsamling (5 miljoner kronor).

Motioner utan anslagspåverkan 2009

Socialdemokraterna begär i motion *Sf375 yrkande 16* ett tillkännagivande om att länsstyrelsernas uppdrag bör ses över och att de ges ytterligare mandat för en jämnare spridning av mottagandet över landets kommuner. Den nationella diskussion som uppstått till följd av det uppdrag som regeringen lagt på landets länsstyrelser bör leda fram till fler politiska initiativ på området.

Reza Khelili Dylami (m) begär i motion *A348* ett tillkännagivande om att regeringen bör se över hur kompetensen hos invandrarföreningarna kan utnyttjas bättre, bl.a. genom förändringar i bidragssystemen. Genom en bättre fördelning av bidrag bör föreningarna kunna involveras i integrationsarbetet med nyanlända flyktingar och invandrare. De som är aktiva i invandrarföreningarna har unika insikter i vilka problem som är störst för en nyanländ person i Sverige, och det vore slöseri att inte ta till vara den kunskap som finns bland aktiva i föreningslivet.

I *Miljöpartiets* motion *A402 yrkande 45* begärs ett tillkännagivande om att stödet till de etniska minoritetsorganisationerna bör stärkas. De medel som nu finns avsatta räcker inte för det breda uppdrag som organisationerna har.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att den anslagsnivå som föreslås i propositionen är väl avvägd och att den bör rymma medel för organisationer bildade på etnisk grund. Utskottet kan därmed inte ställa sig bakom Vänsterpartiets förslag om medelstildelning enligt motion *A363 yrkande 2* i denna del.

I sammanhanget vill utskottet framhålla organisationernas betydelse både som ett viktigt inslag i integrationsprocessen och som en del i det civila samhället och i den ideella sektorn i stort. Utskottet delar således den syn på de ideella invandrarföreningarna som uttrycks i motion *A348 (m)*. Att involvera dessa organisationer ytterligare i integrationsprocessen kan vara ett viktigt bidrag för att den större omläggning av flyktingmottagandet som för närvarande bereds i Regeringskansliet ska nå sitt syfte. Utskottet noterar att regeringen hösten 2007 fattade beslut om att ta initiativ till en dialog mellan staten och den ideella sektorn (reg. beslut *IJ2007/2539/D*). I regeringens skrivelse 2008/09:24 framhålls de ideella organisationernas roll inte minst i arbetet bl.a. med nyanländas etablering.

Dialogen syftar till att förstärka organisationernas möjligheter att bidra till integrationen, särskilt med avseende på introduktionen. Utskottet delar regeringens uppfattning och anser att den aviserade propositionen bör avvaktas. Avsikten är att ett helhetsgrepp ska tas på frågan om de nyanländas arbetsmarknadsetablering. Med detta avstyrks motion A348 (m). Även motion A402 (mp) yrkande 45 avstyrks mot bakgrund av det ovan anförda.

Enligt vad utskottet erfarit under hand kommer propositionen även att innehålla förslag som bidrar till att stärka länsstyrelsernas roll i samordningen av flyktingmottagandet. Utskottet ser fördelar med att öka den regionala samverkan kring flyktingmottagande. Personliga kontakter och lokal kännedom om bl.a. arbetsförhållanden i regionen kan antas vara betydelsefullt för möjligheten att samordna flyktingmottagandet mellan kommunerna. Utskottet anser att beredningen av kommande förslag på området bör avvaktas. Med detta avstyrks motion Sf375 yrkande 16 (s).

När det gäller Miljöpartiets förslag om satsningar på antidiskrimineringsarbete noterar utskottet att det i budgetpropositionen föreslås att 33 miljoner kronor överförs från anslag 1:1 *Integrationsåtgärder* till ett nytt anslag 2:2 *Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.* för åtgärder mot diskriminering, rasism och andra former av intolerans. Inom ramen för detta anslag föreslås satsningar på arbete för att motverka diskriminering, rasism, homofobi och liknande former av intolerans. Utskottet delar uppfattningen att ett aktivt arbete mot diskriminering är viktigt och vill hänvisa till vad utskottet anför nedan i fråga om anslag 2:1 *Diskrimineringsombudsmannen*. Utskottet ställer sig inte bakom motion A377 yrkande 1 (mp) i denna del.

Mot bakgrund av det ovan anförda ställer sig utskottet bakom regeringens förslag om medelsanvisning på anslag 1:1. En sammanställning av anvisningen på anslag inom utgiftsområde 13 finns senare i betänkandet.

Flyktingmottagande m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå samtliga motioner bl.a. med hänvisning till en kommande proposition på området.

Jämför reservationerna 6 (s) och 7 (v).

Bakgrund

Anslag 1:2 *Kommunersättningar vid flyktingmottagande* används för statlig ersättning till kommuner och landsting för kostnader i samband med mottagandet och introduktionen av flyktingar eller skyddsbehövande i övrigt och deras anhöriga. Huvuddelen av den statliga ersättningen till kommunerna lämnas i form av en schablonersättning med ett fast belopp per mottagen person. Beloppet fördelas över minst två år och betalas ut månaden efter

att flyktingen folkbokförts i kommunen. Statlig ersättning utgår även för faktiska kostnader för försörjningsstöd och vissa andra kostnader för äldre, för varaktigt sjuka, för barn utan vårdnadshavare och för personer med funktionshinder.

Den 1 juli 2007 övergick ansvaret att förhandla med kommunerna om överenskommelser om flyktingmottagande från Integrationsverket till länsstyrelserna. Migrationsverket övertog samtidigt ansvaret att som statens part underteckna överenskommelserna. Vidare övertog Migrationsverket ansvaret för att betala ut statlig ersättning för flyktingmottagandet till kommunerna. Migrationsverket, länsstyrelserna och Arbetsförmedlingen har bildat en särskild samverkansdelegation för att kunna samarbeta mer effektivt om uppgifterna i samband med flyktingmottagande. Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) är en adjungerad part i detta arbete.

Under 2007 bosatte sig 23 284 personer i landets kommuner inom ramen för det kommunala flyktingmottagandet. Detta är en minskning med ca 3 800 personer jämfört med 2006. Integrationsverket (första halvåret 2007) och Migrationsverket (andra halvåret 2007) anvisade en kommunplats till totalt 5 407 (7 100) personer 2007, varav 2 646 under andra halvåret. Mer än hälften av alla hushåll som anvisades en kommunplats under 2007 bestod av ensamstående personer, främst män.

Den 3 april 2007 tillsattes en utredning (dir. 2007:52) med uppdrag att komma med förslag om styrning, ansvar, utformning och finansiering av flyktingmottagande samt hur andra insatser som påskyndar arbetsmarknads-etableringen ska vara utformade framöver. Förslagen ska enligt direktiven syfta till att stärka incitamentet för en snabbare etablering på arbetsmarknaden, både för individerna själva och för de aktörer som är involverade i introduktionen. Den 2 juni 2008 överlämnades utredningen *Egenansvar – med professionell stöd* (SOU 2008:58). Utredningen behandlas för närvarande i Regeringskansliet. Regeringen avser att under våren 2009 återkomma till riksdagen med en proposition om nyanländas etablering.

Propositionen

Anslag 1:2 Kommunersättning vid flyktingmottagande

I propositionen konstateras att antalet kommunmottagna nyanlända flyktingar ligger på en fortsatt hög nivå, men förväntas minska något under perioden 2009–2011. Detta medför minskade utgifter på anslaget. Kommuner med överenskommelse om flyktingmottagande för åren 2007–2009 kan få en extra ersättning med 10 000 kr per mottagen person dessa år. Vidare kan kommuner som ingår treårsavtal om mottagande få 20 000 kr per person i åldrarna 18–64 år om dessa uppfyller vissa villkor för arbete, praktik eller sfi. För 2009 beräknas 103 miljoner kronor för ersättning till kommuner för extraordinära kostnader. Av detta belopp utgör 3 miljoner kronor medel för att möjliggöra åtgärder i samband med organiserad vidareflyttning.

Vidare finns inom ramen för anslaget sedan tidigare medel beräknade för en s.k. sfi-bonus (bonus till en individ i samband med studier i svenska för invandrare). Utformningen bereds för närvarande i Regeringskansliet, och en proposition har aviserats till januari 2009.

I den beräknade anslagsnivån för kommunersättningar för 2010 tillförs 920 miljoner kronor i förstärkning av anslaget för genomförande av den ovannämnda reformen av flyktingmottagandet. I samband med att regeringen under våren 2009 återkommer med en proposition om nyanländas etablering ska förslag även lämnas om utvecklad uppföljning av introduktionen och utvärdering av insatsernas effekt.

Propositionens och motionernas förslag till anslag 1:2 Kommunersättningar vid flyktingmottagande

tusental kronor

Regeringens förslag	s	v	mp
4 888 398	+ 500 000	+1 026 000	+200 000

Motioner

I *Socialdemokraternas* anslagsmotion A397 yrkandena 4 och 6 delvis föreslås att de kommuner som tagit ett stort ansvar vad gäller flyktingmottagande får en engångsersättning i form av en solidaritetsbonus. Ersättningen motsvarar en ökning av anslaget med 500 miljoner kronor. Medlen syftar till att ersätta kostnader för de kommuner som tagit emot flest flyktingar i eget boende i avvaktan på den reform som nu bereds i Regeringskansliet.

Vänsterpartiet presenterar i motion A363 yrkande 2 delvis omfattande förslag till förändringar av flyktingmottagandet där ett flertal av förslagen till anslagsändring motsvaras av förslag i partiets kommittémotioner. Vänsterpartiet anför att alla kommuner bör vara förpliktade genom lag att ta emot flyktingar. För att en plikttag ska vara verkkningsfull måste innebörden av ålagda skyldigheter preciseras i en särskild förordning. Det bör inte finnas några inskränkningar av den enskildes val av bostadsort. I Vänsterpartiets motioner 2007/08:Sf249 (v) yrkande 6 och Sf343 (v) yrkandena 12 och 13 återfinns likalydande förslag, dock ej kopplade till budgetförslag. En introduktionslag bör införas som bl.a. garanterar rätten till en introduktionsersättning som liknar lön. Ett likalydande förslag återfinns i motion Sf343 (v) yrkande 14. Anslag 1:2 tillförs 100 miljoner 2009 för att finansiera reformen. Anslaget bör förstärkas ytterligare med medel för en höjning av schablonersättningen och för att höja kvaliteten i kommunernas introduktionsverksamhet avseende sfi, praktik, validering och rehabilitering. Förslagen motsvarar kostnader om 400 miljoner kronor 2009. Även i motionerna 2007/08:Sf249 (v) yrkande 7 och Sf343 (v) yrkande 15 begärs att regeringen återkommer med förslag om hur höjning av kommunersättning vid flyktingmottagande bör utformas; yrkandena är inte kopplade

till budgetförslag. I Vänsterpartiets motion *Sf343 (v) yrkande 22* begärs att rätten till rehabilitering skrivs in i den föreslagna introduktionslagen. Partiet anser också att tiden för anhöriginvandrare att ansöka om rätt till introduktion bör förlängas från två till sex år efter att anknytningspersonen fått uppehållstillstånd så att de därmed omfattas av den statliga ersättningen till kommunerna för flyktingmottagande. Förslaget medför en ökning av anslaget med 26 miljoner kronor. I motion *Sf343 (v) yrkande 16* begärs en förordningsändring i fråga om anhöriginvandrare med samma syfte. En generell amnesti bör ges till papperslösa som varaktigt lever i Sverige och till de personer som fick avslag på sin ansökan medan den tillfälliga asyllagen var i kraft den 15 november 2005 till den 31 mars 2006. För detta krävs en ökning av anslaget med 500 miljoner kronor 2009. Samtidigt sker en besparing inom *utgiftsområde 8 Migration*. Totalt innebär Vänsterpartiets förslag en anslagsökning om 1 026 miljoner kronor för 2009.

I *Miljöpartiets* motion *A377 yrkande 1 delvis* föreslås att anslaget ökas med 200 miljoner, vilket motsvarar att kommunersättningen ökas med ca 10 000 kr per mottagen flykting för att kompensera för ökade kostnader för särskilt belastade kommuner. De medel som i dag finansierar individbaserad stimulansersättning bör överföras till den del av anslaget som syftar till att stimulera fler kommuner att solidariskt dela det nationella ansvaret för flyktingmottagandet. Om inte fler kommuner börjar dela detta ansvar inom en snar framtid, måste Miljöpartiet ompröva uppfattningen att ansvaret är frivilligt för kommunerna.

Information och introduktion för nyanlända

I *Socialdemokraternas* partimotion *Fi270 yrkande 51* anförs att flyktingmottagandet i Sverige behöver reformeras, med utgångspunkt i att alla ska ges en reell chans till egen försörjning och delaktighet i samhället. En individuell handlingsplan ska upprättas för den som fått permanent uppehållstillstånd. I *Socialdemokraternas* kommittémotion *Sf375 yrkande 15* begärs ett tillkännagivande om att närmare utreda hur flyktingmottagandet kan organiseras så att människors rätt och möjlighet till arbete blir central. Ett tänkbart förslag är att de som bedöms ha asylskäl – efter Migrationsverkets inledande bedömning – tidigt bör få en fördjupad samhällsinformation om möjligheterna till arbete, utbildning och boende i Sverige. I *yrkande 19* begärs ett tillkännagivande om att Migrationsverket ska ansvara för informationen till den nyanlände om möjligheter till arbete, utbildning, boende och skolor till barnen. På *utgiftsområde 8 Migration* avsätts 20 miljoner kronor för detta ändamål. I *yrkande 18* begärs ett tillkännagivande om att personer som kommer till Sverige som flyktingar bör få ett personligt ombud som ger vägledning vad gäller boende, praktik, förutsättningar och framtida arbetsmöjligheter.

I motion *Sf343* framhåller *Vänsterpartiet* att ansvaret för att lotsa individen in i arbete bör ligga på kommunen. Mot bakgrund av detta motsätter sig partiet den ovannämnda utredningens förslag om s.k. lotsar, dvs. att delar av introduktionen privatiseras. I *yrkande 19* begärs att regeringen återkommer med förslag om hur ett förtydligt ansvar för Arbetsförmedlingen och kommunernas arbetsmarknadsenheter bör utformas. Vägledning bör tas fram om kommunsamverkan för att underlätta nyanländas arbetsmarknads-etablering, vilket begärs i *yrkande 17*.

Eva-Lena Jansson m.fl. (s) föreslår i motion *A231* en reformerad introduktion i kommunerna för nyanlända flyktingar och immigranter med heldagssysselsättning med studier, arbetslivspraktik, samhällsinformation, rehabiliteringsinsatser, friskvård och andra kompletterande aktiviteter som ersätts med en introduktionsersättning, vilket ger en bra grund för en ny start i det nya landet. Om samhället ställer krav för att betala ut introduktionsersättning, ska förutsättningen vara en garanterad god kvalitet i svenskundervisningen och en bra praktik anpassad till varje individs förutsättningar.

I motion *A254* av *Elisabeth Svantesson (m)* anförs att ju tidigare en person får sin utbildning och relevanta yrkeserfarenheter värderade, desto bättre blir planeringen och starten av studie- och arbetslivet. Mot bakgrund av detta begärs i *yrkande 1* ett tillkännagivande om att en asylsökandes utbildning och yrkeserfarenhet ska kartläggas inom en månad efter ankomsten till en mottagningsenhet i Sverige. I *yrkande 2* föreslås ett tillkännagivande om att även andra nyinflyttade till Sverige bör få frågan om utbildning och yrkeserfarenhet kartlagd och information om valideringsmöjligheter.

Eva Flyborg (fp) framhåller i motion *A247* behovet av obligatoriska medborgarceremonier. Sådana ceremonier skulle betyda mycket för integrationen och symboliskt tydliggöra det ömsesidiga sociala kontraktet mellan Sverige och den nya medborgaren. Kommunerna bör ansvara för att ceremonierna genomförs.

Désirée Pethrus Engström (kd) föreslår i motion *N343 yrkande 3* att information om företagande ska ges till nyanlända under deras introduktionstid. Personer med invandrarbakgrund utgör en viktig del av svensk företagsamhet, och företagsamhet lägger i sin tur grunden för en högre sysselsättningsgrad bland invandrare. Att starta eget företag bör i introduktionen av nyanlända presenteras som ett alternativ. I samband med detta bör personer som av olika anledningar invandrar till Sverige få information om hur det är vara företagare i Sverige och vilka möjligheter det finns till särskilt riktad hjälp.

Skyldigheter för kommuner i samband med flyktingmottagande

I motion *Sf364* av *Leif Jakobsson m.fl. (s)* *yrkande 1* föreslås en lag som reglerar alla kommunernas skyldighet att ta emot flyktingar och deras anhöriga. Ett av de stora problemen med flyktingmottagandet är att det är så koncentrerat till vissa kommuner som därmed står för en stor del av hela

Sveriges ansvar. Det är därför hög tid att resten av Sverige nu tar sitt ansvar för flyktingmottagandet och ålägger alla kommuner en skyldighet att delta.

Birgitta Eriksson och Catharina Bråkenhielm (s) anser i motion 2007/08:A362 att alla kommuner bör vara med och dela ansvaret för de flyktingar som kommer till vårt land. Överenskommelser om flyktingmottagande är mycket orättvist fördelade mellan kommunerna. Detta orsakar stora problem med planering för bl.a. skolor och daghem för de kommuner som tar ett stort ansvar och bidrar även till ökad segregation.

Gunnar Andrén och Karin Pilsäter (fp) framhåller i motion N235 yrkande 2 att flykting- och invandarmottagningen bör utvecklas efter lokala förutsättningar. De särskilda förutsättningarna och erfarenheterna i Södertälje bör vara utgångspunkt för en fördjupad beredning av frågan om hur långt statens ansvar för flyktingmottagandet bör sträcka sig.

Ersättningar i samband med flyktingmottagande

Socialdemokraterna anser i motion Sf375 yrkande 20 att dagens schablonersättningssystem måste ses över så att det bättre avspeglar kommunernas verkliga kostnader. Den dagersättning som ges för närvarande har under många år i stort sett legat stilla. För många innebär den låga ersättningen svårigheter klara de allra rimligaste kraven på livsföring.

I motion Sf364 av *Leif Jakobsson m.fl. (s)* yrkande 3 framhålls behovet av mer resurser till kommunerna. Kommunerna bör ges bättre förutsättningar i form av stöd, ekonomi och kunskap för att kunna ge de nyanlända en god start. Bland annat måste ersättningen för anhöriginvandrarna ses över i syfte att utvidga tillgången till introduktion med undervisning i sfi. Även ersättningen för asylsökande barns skolgång måste ses över. Undervisningen i sfi bör bli en helt integrerad del av introduktionen med en tydlig individanpassning och yrkesinriktning, men utan bonussystem.

Nikos Papadopoulos och Leif Pettersson (s) begär i motion Sf354 yrkande 3 ett tillkännagivande om att kommuner som tar emot flyktingar ska premieras med särskild bonus. Det bör stimulera fler kommuner att ta emot flyktingar.

Thomas Strand (s) anser i motion 2007/08:A275 att det behövs en tydligare samordning mellan landets kommuner när det gäller rättmätiga villkor för personer som beviljats uppehållstillstånd. God integration och en förstärkt arbetslinje stöds inte av alltför stora skillnader mellan kommunernas bidragssystem.

Utskottets ställningstagande

En reformering av flyktingmottagandet är en framtidsfråga för Sverige. Det finns en tydlig koppling mellan utanförskap och en misslyckad integrationspolitik. Svensk integrationspolitik måste därför föras i samklang med arbetslinjen. Vikten av en egen försörjning och eget ansvar kan inte över-

skattas och måste genomsyra integrationspolitiken. Det ligger både i den enskilde individens och i samhällets intresse. För att motverka utvecklingen mot utanförskap behövs tydliga ekonomiska incitament där val av bostadsort som möjliggör egen försörjning stimuleras. Utskottet välkomnar därför en politisk inriktning som syftar till att nyanlända vuxna så snart som möjligt ska lära sig svenska och komma ut på arbetsmarknaden under sin första tid i Sverige. Arbetslinjen ska gälla även på detta område. Det är angeläget att incitamenten – t.ex. för den enskilde att snabbt ta ett arbete och lära sig svenska och för arbetsgivaren att anställa – stärks. Introduktionsperioden ska vara så kort som möjligt. Behoven av eventuella stöd bör tillgodoses inom ramen för den generella politiken. Mot bakgrund av detta välkomnar utskottet den av regeringen aviserade reformen på området.

I motionsyrkanden från Socialdemokraterna föreslås en s.k. solidaritetsbonus, med andra ord ytterligare ersättningar till de kommuner som i dag står för en stor andel av flyktingmottagandet. Utskottet anser att det är långsiktiga och generella reformer som krävs och inte tillfälliga ersättningslösningar. Utskottet konstaterar att regeringens förslag till anslag för kommunersättning vid flyktingmottagande omfattar 100 miljoner kronor till kommuner med extraordinära omkostnader under perioden 2008–2010. Utskottet anser att den kommande propositionen med förslag om styrning, ansvar, utformning och finansiering av flyktingmottagande bör avvaktas. Därmed avstyrks motion Sf354 yrkande 3 (s). Även motionerna 2007/08: Sf249 yrkande 7 (v), 2007/08:A275 (v), Sf343 yrkandena 15 och 16 (v), Sf364 yrkande 3 (s) och Sf375 yrkande 20 (s) avstyrks.

I frågan om hur man bäst utformar ett ersättningssystem för mottagandet av nyanlända vill utskottet åter hänvisa till SOU 2008:58 *Egenansvar – med professionellt stöd* och beredningen av förslagen inför den aviserade propositionen. En översyn av ersättningssystemet till kommunerna bör enligt utskottets mening göras inom ramen för denna beredning.

I ett flertal motioner föreslås åtgärder som rör frågan om vägledning för den nyanlända i frågor om arbete och boende. I den nyssnämnda utredningen finns ett flertal förslag på området, däribland ett system med s.k. introduktionslots. Lotsarna ska enligt utredningens förslag utgöras av företag som den nyanlände själv får välja från en s.k. lotsbank. Med hjälp av lotsen ska den nyanlände upprätta en utvecklingsplan som ska godkännas av ansvarig myndighet. Vid sidan av sfi och andra heltidsstudier ska även överväganden om bostadsort och yrkesval ingå i planen. I fråga om lotsen och den nyanlände ska systemet regleras genom en introduktionslag, och tillsyn ska utövas av länsstyrelserna. Lotsens ersättning ska enligt utredningens förslag vara resultatbaserad där målet är att den nyanlände så snabbt som möjligt ska vara i arbete eller delta i studier.

Utskottet vill i sammanhanget även framhålla det förslag till försöksverksamhet med etableringssamtal som nu utarbetas av Arbetsförmedlingen i samarbete med IFAU och SKL på uppdrag av regeringen (reg. beslut A2008/2854/A). Samtalen ska innehålla en kvalificerad rådgivning och

stöd för nyanlända. Detta ska sedan utmynna i en etableringsplan för personens fortsatta inträde i arbete, boende och deltagande i utbildningar eller andra insatser som kan stödja och påskynda personens inträde på arbetsmarknaden. En av de viktigaste delarna i etableringssamtalen är att tidigt informera om var i landet den nyanländes kompetens särskilt efterfrågas för att underlätta beslut om bosättning. Att i ett tidigt skede betona vikten av val av bosättningsort för bästa möjliga förutsättningar till arbete och egen försörjning är centralt. Detta kan även bidra till att särskilt avlasta kommuner med högt flyktingmottagande, genom att underlätta frivillig vidareflyttning i organiserad form. Beslut om försöksverksamheten ska enligt vad utskottet erfarit under hand fattas av regeringen i december.

Utskottet vill även framhålla det uppdrag som Migrationsverket fick i september 2008 att under vissa förutsättningar räkna av platser för bosättning mot den överenskommelse om flyktingmottagande som finns mellan Migrationsverket och inflyttningkommunen när personer i organiserad form flyttar från några av de kommuner som kännetecknas av högt flyktingmottagande till andra kommuner. Uppdraget ska utföras i dialog med kommunerna och i samförstånd med länsstyrelserna och Arbetsförmedlingen i syfte att underlätta frivillig vidareflyttning till kommuner med goda möjligheter till arbetsmarknadsanpassning. Av en inventering som länsstyrelserna gjort på uppdrag av Regeringskansliet framgår att det tagits initiativ till organiserad vidareflyttning på några håll i landet och att det i samtliga län finns kommuner som har outnyttjade platser för mottagande. Vidare framgår att en avräkning mot det antal platser som anges i överenskommelsen om flyktingmottagande med Migrationsverket är en förutsättning för att kommuner organiserat ska ta emot personer som vill flytta vidare från en kommun till en annan. Migrationsverket ska senast den 30 april 2009 redovisa omfattningen av den organiserade vidareflyttningen och uppdraget gäller fram till den 31 december 2009 (reg. beslut IJ2008/980/IU).

Utskottet anser att uppdragen i fråga om organiserad vidareflyttning och etableringssamtal utgör viktiga delar i den kommande reform som nu bereds. Tillsammans med förslagen om lots tas viktiga steg mot en snabbare arbetsmarknadsanpassning och minskat utanförskap. Mot bakgrund av detta avstyrker utskottet motionerna Fi270 yrkande 51 (s), Sf343 yrkandena 17 och 19 (v) och Sf375 yrkandena 15, 18 och 19 (s).

Utskottet anser i likhet med motion N343 (kd) att det är angeläget att möjligheten att starta eget företag presenteras som ett alternativ i samband med introduktionen av nyanlända. Utskottet förutsätter dock att denna frågeställning ingår i beredningen inför den aviserade propositionen och avstyrker därför motion N343 yrkande 3.

Utskottet delar åsikten i motion A254 yrkandena 1 och 2 (m) om vikten av att en snabbare arbetsmarknadsetablering möjliggörs genom en tidig värdering av tidigare utbildning och relevanta yrkeserfarenheter. Utskottet konstaterar dock att förslag om validering och etableringssamtal för närvarande bereds i Regeringskansliet. Motionen avstyrks därför.

När det gäller motion A247 (fp) ser utskottet i likhet med motionären positivt på de initiativ till medborgarskapsceremonier som genomförs för nya medborgare i ett flertal svenska kommuner. Utskottets uppfattning är dock att ceremonierna även fortsättningsvis bör arrangeras på kommunernas eget initiativ. Motionen avstyrks.

Även när det gäller övergripande förslag om reformering av introduktionen och om en introduktionslag konstaterar utskottet att frågorna bereds i Regeringskansliet. Enligt utredningens (SOU 2008:58) förslag ska introduktionslagen innehålla bestämmelser om rätten till introduktion och ersättning och om introduktionens syfte, mål och innehåll. Utredningen föreslår även en ny lag om kommunernas ansvar för bosättning för vissa nyanlända utlänningar. Lagen ska avse de nyanlända som omfattas av introduktionslagen och ska i första hand bygga på frivillighet i valet av bostadsort. Enligt utredningens förslag kan kommunerna dock om överenskommelser inte kan nås på frivillig väg åläggas av länsstyrelsen att ta emot ett visst antal nyanlända. Utskottet anser att beredningen av utredningens förslag bör avvaktas och avstyrker därför motionerna 2007/08:Sf249 yrkande 6 (v), 2007/08:A362 (s), Sf343 yrkandena 12–14 och 22 (v), Sf364 yrkande 1 (s), N235 yrkande 2 (fp) och A231 (s).

Mot bakgrund av det ovan anförda ställer sig utskottet bakom regeringens förslag om medelsanvisning på anslag 1:2. En sammanställning av anvisningen på anslag inom utgiftsområde 13 finns senare i betänkandet.

Utskottet motsätter sig därmed annan medelsanvisning enligt motionerna A363 yrkande 2 delvis (v), A377 yrkande 1 delvis (mp) och A397 yrkandena 4 och 6 delvis (s).

Hemutrustningslån

Propositionen och utskottets ställningstagande

Anslag 1:3 Hemutrustningslån används för att täcka räntekostnader för upplåningen av medel för lån till hemutrustning. Flyktingar och vissa andra utlänningar kan få statliga lån till hemutrustning när de ska etablera hushåll i Sverige. Omfattningen av låneverksamheten bestäms främst av antalet kommunmottagna flyktingar m.fl. och i vilken utsträckning de väljer att ta lån. Underskottet i verksamheten – i huvudsak låneeftergifter och bristande inbetalningar av räntor och amorteringar – täcks via anslaget.

Kapitalupplåningen för hemutrustningslån sker i Riksgäldskontoret. Den totala låneskulden för upptagna hemutrustningslån beräknas uppgå till knappt 1,2 miljarder kronor vid utgången av 2008. För 2009 beräknas att låneskulden ligger kvar på samma nivå.

Antalet kommunmottagna flyktingar beräknas minska från 2009 och framåt, vilket får till följd att behovet av nya lån minskar. Motsvarande anslagsnivå som för 2008 bedöms tillräcklig för 2009. Från och med 2010 beräknas anslagsbehovet minska med 6 miljoner kronor.

Regeringen föreslår att det under 2009 får tas upp lån i Riksgäldskontoret för hemutrustningslån intill ett belopp om 1,2 miljarder kronor.

Propositionens förslag till anslag 1:3 Hemutrustningslån

tusental kronor

Regeringens förslag	14 519
---------------------	--------

Regeringens förslag till medelsanvisning och godkännande av lån har inte föranlett några motionsyrkanden. *Utskottet* ställer sig bakom medelsanvisningen och föreslår att riksdagen godkänner att lån får tas upp i Riksgäldskontoret enligt regeringens förslag (prop. punkt 6).

En sammanställning av anvisningen på anslag inom utgiftsområde 13 finns senare i betänkandet.

Från EU-budgeten finansierade insatser för integration av tredjelandsmedborgare

Propositionen och utskottets ställningstagande

Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige (Svenska ESF-rådet) är ansvarig myndighet för Europeiska fonden för integration av tredjelandsmedborgare inom EU:s ramprogram för solidaritet och hantering av migrationsströmmar.

Anslag 1:4 Från EU-budgeten finansierade insatser för integration av tredjelandsmedborgare används för utbetalningar till projekt som beviljar medel inom ramen för Integrationsfonden. Projekt som kan få stöd är bl.a. utbildningsinsatser avseende samhällsinformation, språk, historia och kultur.

Under perioden 2007–2013 kommer sammanlagt ca 825 miljoner euro, motsvarande ca 7,6 miljarder kronor, att fördelas i EU:s medlemsstater för att underlätta integrationen för nyanlända invandrare. Anslaget är nytt fr.o.m. 2008. EU-medlen avser dock projekt som påbörjats under 2007 men där projektmedel inte har hunnit utbetalas under 2007.

Anslagsbeloppet motsvarar EU:s finansiering av projekten. För 2009 beräknas Sverige få 13 miljoner kronor. Bidraget administreras av Svenska ESF-rådet. Inbetalningar från Europeiska kommissionen redovisas under inkomsttitel 6911 Övriga bidrag från EU.

Propositionens förslag till anslag 1:4 Från EU-budgeten finansierade insatser för integration av tredjelandsmedborgare

tusental kronor

Regeringens förslag

13 000

Regeringens förslag till medelsanvisning och bemyndigande har inte föranlett några motionsyrkanden. *Utskottet* ställer sig bakom regeringens förslag. En sammanställning av anvisningen på anslag inom utgiftsområde 13 finns senare i betänkandet.

Diskriminering

Mål för politiken mot diskriminering

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen godkänner målet för politiken mot diskriminering, Ett samhälle fritt från diskriminering.

Propositionen och utskottets ställningstagande

Området Diskriminering omfattar åtgärder för att förebygga diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning, funktionshinder, könsöverskridande identitet eller uttryck och ålder. I området ingår fr.o.m. den 1 januari 2009 myndigheterna Diskrimineringsombudsmannen och Nämnden mot diskriminering. Vidare ingår stöd till organisationer och stiftelser mot diskriminering m.m. På området finns två anslag, *Diskrimineringsombudsmannen* och *Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.*

I propositionen finns ett förslag om mål för regeringens politik mot diskriminering: *Ett samhälle fritt från diskriminering.*

Insatserna mot diskriminering och målet för dessa ingick tidigare i politikområdet *Integrationspolitik*. Det nu föreslagna målet överensstämmer med ett av de tidigare målen för integrationspolitiken.

Som regeringen aviserade i 2008 års ekonomiska vårproposition (prop. 2007/08:100) utgår den enhetliga verksamhetsstrukturen. Det innebär att utgiftsområden inte kommer att indelas i politikområden och i förekommande fall inte heller i verksamhetsområden.

Regeringens politik mot diskriminering är inriktad på att:

- minska diskrimineringen och främja lika rättigheter i samhället oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller uttryck samt ålder,

- det ska finnas god kunskap om förekomst och omfattning av diskriminering i samhället och att det ska finnas kunskaper om mekanismer bakom diskriminering,
- arbetsgivare ska ha kunskap om diskrimineringslagstiftningen och ska arbeta för att förebygga diskriminering, och
- skapa förutsättningar för arbetet mot rasism och liknande former av intolerans.

Utskottet kan konstatera att propositionens förslag till mål inte har föranlett några motionsyrkanden. Utskottet föreslår att riksdagen godkänner målet för politiken mot diskriminering, Ett samhälle fritt från diskriminering (prop. punkt 3).

Diskriminering m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden bl.a. om en ny myndighet, försök med avidentifierade ansökningshandlingar och antidiskrimineringsarbete m.m.

Jämför reservationer 8 (s) och 9 (mp).

Propositionen

Anslag 2:1 *Diskrimineringsombudsmannen* används för den nya myndigheten Diskrimineringsombudsmannen och finansierar förvaltningskostnaderna för Nämnden mot diskriminering. I juni 2008 godkände riksdagen regeringens proposition *Ett starkare skydd mot diskriminering* (prop. 2007/08:95, bet. 2007/08:AU7, rskr. 2007/08:219). En ny diskrimineringslag och en ny lag om Diskrimineringsombudsmannen träder i kraft den 1 januari 2009. Diskrimineringsombudsmannen ska ha tillsyn över att lagen följs. Jämställdhetsombudsmannen (JämO), Ombudsmannen mot etnisk diskriminering (DO), Handikappombudsmannen (HO) och Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning (HomO) avvecklas den 31 december 2008.

Regeringen föreslår att anslagsnivån för den nya myndigheten ska motsvara den samlade anslagsnivån för JämO, DO, HO och HomO. Vidare föreslår regeringen att avvecklingen finansieras från anslaget. Kostnaden för avvecklingen beräknas uppgå till 3 miljoner kronor.

Den nya diskrimineringslagen ersätter jämställdhetslagen (1991:433) och sex andra civilrättsliga lagar, vilket medför bl.a. att skyddet mot diskriminering i stort sett blir likartat för de olika diskrimineringsgrunderna samtidigt som två nya diskrimineringsgrunder tillkommer, ålder och könsöverskridande identitet eller uttryck. Förbudet mot åldersdiskriminering är dock begränsat till utbildningsverksamhet och arbetslivet i vid mening.

Propositionens och motionernas förslag till anslag 2:1 Diskrimineringsombudsmannen

tusental kronor

Regeringens förslag	s	v	mp
93 056	+30 000		+40 000

Motionerna

I *Socialdemokraternas* motioner *Fi270 (s) yrkande 52*, *A397 (s) yrkandena 3 och 6 delvis* och *N435 (s) yrkande 46* föreslås en satsning på jämställdhetsutbildning för fackliga representanter och arbetsgivare i syfte att skapa bättre förutsättningar för jämställda löner. För detta förs 10 miljoner kronor till en särskild anslagspost för jämställdhetsutbildningar. Den borgerliga regeringens politik har sänkt ambitionsnivån i jämställdhetspolitiken, bl.a. genom sänkta krav på jämställdhetsplaner i den nya lagstiftningen mot diskriminering. Mot bakgrund av detta och de bestående löneskillnaderna mellan kvinnor och män behövs en större satsning på jämställda löner. Den nya ombudsmannen mot diskriminering bör vidare intensifiera granskningen av jämställdhetsplaner och lönekartläggningar och tillförs därför 10 miljoner kronor.

I anslutning till detta vill *Socialdemokraterna* även avsätta ytterligare medel till det sammanslagna ombudsmannaämbetet. I motionerna *A397 (s) yrkandena 5 och 6 delvis* och *N435 (s) yrkande 32* begärs att det övergripande arbetet mot diskriminering stärks med 10 miljoner kronor. Med dessa medel ska myndigheten intensifiera granskningen av jämställdhetsplaner och lönekartläggningar och stärka det övergripande arbetet mot diskriminering. I motionerna *Fi270 (s) yrkande 58* och *A396 (s) yrkande 14* begärs tillkännagivanden om behovet av initiativ för att sprida erfarenheter och metoder från försöken med avidentifierade ansökningshandlingar. Utgångspunkten bör tas i Statskontorets kommande utvärdering.

I motion *Fi272 (mp) yrkande 12* framför *Miljöpartiet* att politiken för lika rätt och jämställdhet måste utvecklas och skärpas. En politik för lika rättigheter måste grundas i en insikt om att formell likabehandling inte räcker. Det krävs aktiva åtgärder mot diskriminering, och hela politiken måste genomlysas ur ett likarättsperspektiv. För att samordna insatserna på diskrimineringsområdet bör en ny myndighet upprättas. Myndigheten för lika rätt. Detta begärs även i *Miljöpartiets* motion *A402 yrkande 5* och i partiets anslagsmotion *A377 yrkande 1 delvis* där 40 miljoner anslås för myndigheten. Den nya myndigheten ska ges ett brett mandat att arbeta med frågor som information, utbildning, metodutveckling, omvärldsbevakning och opinionsbildning. Myndigheten bör överta uppgifter från Diskrimineringsombudsmannen, Ungdomsstyrelsen, Brottförebyggande rådet och Forum för levande historia. Ansvarsfördelningen mellan Myndigheten för lika rätt och Diskrimineringsombudsmannen bör renodlas så att tillsyn över lagstiftningen kvarstår som Diskrimineringsombudsmannens uppgift,

medan övriga ansvarsområden överförs till den nya myndigheten för lika rätt. I Miljöpartiets motion *A402 yrkande 9* föreslås att den nya myndigheten får i uppdrag att samordna och sammanställa statistik från antidiskrimineringsbyråer. I *yrkande 11* begärs ett tillkännagivande om att myndigheten för lika rätt bör få i uppdrag att genomföra en satsning för att särskilt motarbeta diskriminering av afrosvenskar, romer och muslimer. I motionen begärs även ett tillkännagivande om att en fond bör inrättas för att täcka rättegångskostnader i diskrimineringstvister, *yrkande 2*. Miljöpartiet vill även återinföra stödet till Centrum mot rasism, *yrkande 48*. Centret kan fungera som en viktig paraplyorganisation för att samla de etniska minoritetsorganisationerna och andra frivilligorganisationer som arbetar mot rasism och diskriminering.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens uppfattning om att arbetet mot diskriminering även fortsättningsvis måste ha hög politisk prioritet. Denna bedömning omfattar även utgångspunkten att insatser mot diskriminering och jämställda löner bör stärkas. Prioriteringen av arbetet mot diskriminering var en bakgrund till reformen med en sammanslagen diskrimineringslagstiftning och inrättandet av en gemensam ombudsmannamyndighet för samtliga diskrimineringsgrunder. Utskottet delar regeringens övertygelse om att den nya myndigheten kommer att effektivisera och förenkla arbetet mot diskriminering. Ett exempel är bestämmelsen om diskrimineringsersättning som infördes med den nya lagen. I fråga om andra åtgärder mot diskriminering och för jämställdhet noterar utskottet att en särskild utredare, Anne-Marie Morhed, getts i uppdrag att överväga hur krav på aktiva åtgärder kan göras tydliga, skarpa och väl sanktionerade, och om de bör vidgas till fler diskrimineringsgrunder och fler samhällsområden (dir. 2008:31). Utredaren ska redovisa uppdraget till regeringen senast den 31 december 2009. Utskottet vill i detta sammanhang även påpeka att den nya myndigheten Diskrimineringsombudsmannen inrättas först den 1 januari 2009 och att beredningsarbetet med nya verksamhetsmål, verksamhetsplan, instruktion och regleringsbrev fortfarande pågår. Att inrätta en ytterligare ny myndighet på området kan inte anses befogat.

Arbetet med att ta fram effektiva metoder mot diskriminering fortsätter även inom de statliga myndigheterna. Utskottet noterar att regeringen för närvarande bereder 17 myndigheters åiterrapportering av uppdraget att ta fram strategier i den egna verksamheten mot diskriminering. Regeringen avser att som tidigare aviserats återkomma till riksdagen med ytterligare förslag sedan Diskrimineringskommitténs överväganden kompletterats.

Regeringen framhåller i den ovan behandlade skrivelsen 2008/09:24 att man avvaktar Statskontorets utvärdering av försök med aidentifierade ansökningshandlingar. Statskontorets rapport *Mångfaldsperspektiv i rekryteringen* (2008:14) presenterades den 10 oktober 2008. I rapporten konsta-

teras bl.a. att metoden med aidentifierade ansökningshandlingar inneburit ”likvärdiga möjligheter att kallas till intervju för kvinnor och personer med utländsk bakgrund, att sökande har en tilltro till metoden, att den anonyma informationen räckte för att göra urval och att urvalsprincipen blivit mer kompetensbaserad och mer saklig”. Till de negativa effekterna räknas exempelvis ”en uppskattad ökad tidsåtgång hos myndigheterna, att myndigheterna inte noterat någon skillnad i urvalet till intervju och att det finns flera problem i det praktiska genomförandet”. Slutligen konstateras att metoden ännu inte är ett färdigutvecklat verktyg och att ett fortsatt metodutvecklingsarbete är nödvändigt, där bl.a. problemen med genomförandet hanteras. I samband med detta bör även uppföljnings- och utvärderingsinsatser sättas in. Utskottet anser att detta utvecklingsarbete liksom regeringens initiativ på området bör avvaktas. Därför avstyrks motionerna Fi270 yrkande 58 (s) och A396 yrkande 14 (s).

Med hänvisning till det som anförts ovan vill utskottet uttrycka sitt stöd för den tydliga viljeinriktning som regeringen visat när det gäller arbetet mot diskriminering. Utskottet anser, som redan sagts, att inrättandet av en ny myndighet inte bör övervägas. De ovan beskrivna initiativen på diskrimineringsområdet bör avvaktas. Därmed avstyrks motionerna Fi272 yrkande 12 (mp) och A402 yrkandena 2, 5, 9, 11 och 48 (mp).

Utskottet ställer sig sammanfattningsvis bakom regeringens anslagsförslag, vilket innebär att förslagen i motionerna Fi270 yrkande 52 (s), N435 yrkandena 32 och 46 (s), A377 yrkande 1 delvis (mp) och A397 yrkandena 3, 5 och 6 delvis (s) inte bör godtas.

En sammanställning av anvisningen på anslag inom utgiftsområde 13 finns senare i betänkandet.

Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.

Propositionen och utskottets ställningstagande

Anslag 2:2 Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m. avser att finansiera insatser mot diskriminering, rasism, homofobi och andra former av intolerans. Anslaget används också för stöd till organisationer för homosexuella, bisexuella, transsexuella eller personer med könsöverskridande identitet eller uttryck.

Från och med 2009 överförs ca 33 miljoner kronor från anslag 1:1 *Integrationsåtgärder, m.m.* Totalt omfattar anslaget 39 miljoner kronor, varav 8,9 miljoner kronor avser permanenta medel. Av dessa medel avser 2,6 miljoner kronor stöd till verksamheter mot rasism och liknande former av intolerans och 6,3 miljoner kronor stöd till organisationer för homosexuella, bisexuella, transsexuella eller personer med könsöverskridande identitet eller uttryck. Resterande medel är tillfälliga och avser insatser mot diskriminering, rasism och liknande former av intolerans under 2009.

Propositionens förslag till anslag 2:2 Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.

tusental kronor

Regeringens förslag

39 072

Regeringens förslag till mål för området Diskriminering har inte föranlett några motionsyrkanden. *Utskottet* tillstyrker förslaget.

En sammanställning av anvisningen på anslag inom utgiftsområde 13 finns senare i betänkandet.

Jämställdhet

Målen för jämställdhetspolitiken

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör bifalla regeringens förslag att målen för politikområdet Jämställdhetspolitik upphör att gälla och godkänna regeringens förslag till mål för jämställdhetspolitiken som ska vara Kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv.

Riksdagen bör avslå motioner med yrkanden om andra mål.

Jämför reservation 10 (v).

Bakgrund

Till grund för jämställdhetspolitikens nuvarande mål finns riksdagens beslut om att anta regeringens proposition 2005/06:155 *Makt att forma samhället och sitt eget liv – nya mål i jämställdhetspolitiken* (bet. 2005/06: AU11). Det övergripande målet att *kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv* lades fast liksom ett antal delmål som är:

- *En jämn fördelning av makt och inflytande.* Kvinnor och män ska ha samma rätt och möjlighet att vara aktiva samhällsmedborgare och att forma villkoren för beslutsfattandet.
- *Ekonomisk jämställdhet.* Kvinnor och män ska ha samma möjligheter och villkor i fråga om utbildning och betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ut.
- *En jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet.* Kvinnor och män ska ta samma ansvar för hemarbetet och ha möjlighet att ge och få omsorg på lika villkor.
- *Mäns våld mot kvinnor ska upphöra.* Kvinnor och män, flickor och pojkar, ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet.

Propositionen

I propositionen föreslås att tidigare mål för politikområdet Jämställdhetspolitik ska upphöra att gälla (prop. punkt 4). Eftersom den enhetliga verksamhetsstrukturen utgår kommer utgiftsområden inte längre att delas in i politikområden. Därför bör målet för politikområdet upphöra. I stället föreslås ett mål med samma lydelse som tidigare mot vilket verksamheter inom utgiftsområdet redovisas och utvärderas: *Kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv* (prop. punkt 5). De nuvarande delmålen ska ses över.

Motionerna

I *Vänsterpartiets* kommittémotion A290 framhålls att man ser positivt på den målstruktur som infördes 2006 med det tydligare syftet att omfördela makt mellan män och kvinnor. De nya delmålen som nu aviseras bör även de bidra till att skapa tydligare koppling mellan mål, insatser och resultat och syfta till att förändra maktförhållanden. I *yrkande 1* begärs ett tillkännagivande om att samtliga mål för jämställdhetspolitiken ska syfta till att ändra maktförhållanden mellan könen.

I motion A388 av *Lennart Sacrédeus (kd)* föreslås ett nytt jämställdhetspolitiskt mål med syfte att minska skilsmässorna i Sverige. I motionen anføres att jämställdhet ännu inte uppnåtts och att politiken på området även bör inbegripa satsningar på konfliktlösning inom familjen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet står bakom regeringens politik som syftar till dels att motverka och förändra system som konserverar fördelningen av makt och resurser mellan könen, dels att skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt och möjligheter att påverka sin situation. Det är utskottets övertygelse att vi får ett bättre samhälle när män och kvinnor delar makt och inflytande i alla delar av samhällslivet. Mot bakgrund av detta anser utskottet att det är viktigt att behålla en tydlig och sammanhållen inriktning för jämställdhetspolitiken. Utskottet delar regeringens generella bedömning om att mål för politiken bör vara effektiva och tydliga. I den översyn av delmålen som aviserats bör möjligheter till uppföljning och utvärdering av konkreta åtgärder och insatser stå i fokus.

Utskottet tillstyrker att målen för politikområdet Jämställdhetspolitik upphör att gälla (prop. punkt 4). Utskottet ställer sig även bakom regeringens förslag till nytt mål för jämställdhetspolitiken (prop. punkt 5). Motionerna A290 yrkande 1 (v) och A388 (kd) avstyrks.

Insatser för jämställdhet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motioner som gäller frågan om en förändrad jämställdhetspolitik.

Jämför reservation 11 (s).

Propositionen

Anslag 3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder används för att stödja projekt och insatser som främjar jämställdhet mellan kvinnor och män. Prognosen för utfallet 2008 är lägre än anvisade medel, vilket beror på att de beräknade kostnaderna för åtgärderna i handlingsplanen mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål kommer att belasta statsbudgeten först 2009.

I propositionen nämns bl.a. genomförandet av tre större satsningar på jämställdhetspolitikens område 2009. Den första satsningen avser åtgärder inom ramen för regeringens handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och våld i samkönade relationer (skr. 2007/08:39). Den behandlades i riksdagen den 7 maj 2008 och omfattar 56 åtgärder som beräknas till totalt 800 miljoner kronor. Planen ska följas upp och redovisas till riksdagen 2010.

Regeringen presenterade den 10 juni 2008 en handlingsplan mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål (skr. 2007/08:167). Planen omfattar 36 åtgärder och bereds i justitieutskottet. Omkostnaderna är beräknade till totalt 213 miljoner kronor. En samlad uppföljning ska göras 2011 och presenteras för riksdagen.

Regeringen har gett Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap (FAS) i uppdrag att inrätta ett treårigt forskningsprogram om kvinnors hälsa motsvarande totalt 90 miljoner kronor. Då stöd till forskning ges i form av fleråriga projekt behöver myndigheten göra åtaganden för en längre period än kommande budgetår. Av detta skäl föreslås ett bemyndigande för regeringen att under 2009 för anslag 3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder besluta om bidrag till forskning om kvinnors hälsa som innebär utgifter på högst 39,5 miljoner kronor under 2010 (prop. punkt 7).

Utöver dessa större satsningar fortsätter även arbetet med jämställdhetsintegrering i Regeringskansliet. Regeringen stöder även genomförandet av strategin på kommunal nivå genom bidrag till SKL, vilket tidigare beräknats omfatta 100 miljoner kronor. Regeringen avser att följa upp de projekt och insatser som vidtagits på jämställdhetsområdet under mandatperioden. En bedömning av resultat och måluppfyllelse kommer att ligga till grund för ställningstaganden om fortsatta satsningar på området. En samlad redovisning med bedömningar av effekter och resultat kommer att lämnas till riksdagen.

Propositionens och motionernas förslag till anslag 3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder

tusental kronor

Regeringens förslag	s	V	mp
400 094	-100 000	-347 000	

Motioner

Motioner med anslagspåverkan 2009

Socialdemokraterna framhåller i motion A397 (s) yrkande 6 delvis vikten av jämlika förutsättningar i arbetslivet. Avsaknaden av rätt till heltidsarbete för kvinnor och generellt lägre värdering av kvinnors arbete är ett fortsatt stort problem. I motionen konstateras att regeringens jämställdhetspolitik har saknat skarpa åtgärder och förslag. Regeringen har i stället, enligt vad som anförs, sänkt kraven på jämställdhetsplaner och lönekartläggningar och vad gäller handlingsplaner för jämställda löner. För att finansiera en satsning på en s.k. kompetensstege inom äldreomsorgen minskas anslag 3:1 med 100 miljoner kronor under 2009. (*Socialdemokraternas* satsning på jämställda löner finns under området *Diskriminering*, anslag 2:1.)

I *Vänsterpartiets* motion A363 yrkande 2 delvis uttalas ett stöd för framtagandet av de två handlingsplanerna mot våld i nära relationer respektive mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Valet att delvis finansiera genomförandet av dessa planer och andra förslag i en generell pott anses dock som problematiskt. Jämställdhetspolitiska förslag och åtgärder bör finansieras inom respektive budgetområde. Partiet konstaterar att ingen revision på området utförts. Av detta skäl redovisas de egna förslagen till åtgärder på jämställdhetsområdet under respektive utgiftsområde. Mot bakgrund av detta föreslår *Vänsterpartiet* en minskning av anslaget för 2009 med 347 miljoner kronor. Den återstående delen av anslaget ska finansiera kvinnors organisering och regeringens förslag om satsning på forskning om kvinnors hälsa. Dessa bör hanteras av Delegationen för fördelning av statsbidrag för kvinnors organisering och jämställdhetsprojekt. Partiet stöder även regeringens förslag om anslag till forskning om kvinnors hälsa 2009–2010.

I *Miljöpartiets* motion A377 yrkande 1 delvis efterfrågas mer initiativ från regeringens sida på jämställdhetsområdet. Partiet är överens med regeringen om behovet av en handlingsplan för att motverka mäns våld mot kvinnor, hedersvåld och våld inom samkönade relationer. Åtgärderna bör framför allt syfta till att skapa samverkan mellan olika berörda krafter i samhället. Det finns ett behov av utbildning, kompetensutveckling och information inom såväl rättsväsendet som kriminalvården och bland vårdpersonal. Kvinnojournerna bör få höjda anslag. Inom ramen för anslaget bör det tillföras medel för jämställd kultur och fritid, jämställdhetsutbildning

av personal i kommunerna och för inrättandet av ett jämställdhetsråd. Dessa åtgärder bedöms av Miljöpartiet rymmas inom det av riksdagen beslutade ramanslaget.

Motioner utan anslagspåverkan 2009

Eva-Lena Jansson (s) anför i motion A283 att regeringens politik skiljer sig avsevärt från de gällande jämställdhetspolitiska målen. Mot bakgrund av detta begärs ett tillkännagivande om behovet av en genomarbetad jämställdhetspolitik i linje med målen. Motionären anser bl.a. att det krävs en genusanalys av budgetpropositionen och en översyn över den förda politiken som i stor utsträckning slagit hårdast mot kvinnor.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill uttrycka sin tillfredsställelse med att regeringen valt att under mandatperioden kraftigt öka resurserna till jämställdhetsarbete och prioritera några centrala frågor där genomslaget kan bli större. I detta sammanhang är det viktigt att framhäva den ställning som arbetet med jämställdhetsintegrering har för den förda och fortsatta politiken. Jämställdhetsperspektivet bör genomsyra politiken och resultera i åtgärder och insatser även på andra politikområden. Ett sådant exempel är det uppdrag som regeringen i oktober 2008 gett till Boverket. I samverkan med länsstyrelserna ska Boverket se över den fysiska utformningen av stadsmiljön ur ett jämställdhetsperspektiv. Boverket har tilldelats 45 miljoner kronor för att sammanställa befintlig kunskap på området, metodutveckling och kunskaps-spridning, att användas under en treårsperiod. Det praktiska arbetet ska delvis genomföras genom att länsstyrelserna fördelar pengar till kommunala projekt där metodutveckling pågår. Därigenom kan kunskap spridas till berörda yrkesgrupper i kommunal verksamhet. Syftet är att minska den rädsla som många kvinnor upplever i stads- och tätorter med exempelvis dåligt upplysta platser. Ambitionen är att med en övergripande satsning öka kvinnors och flickors trygghet och därigenom tillgången till det offentliga rummet.

Utskottet har noterat att regeringen under hösten även har fattat beslut om uppdrag till Svenska institutet om att ta fram besöksprogram för utländska nyckelaktörer som vill studera arbetet i Sverige med att förebygga och bekämpa prostitution och handel med människor för sexuella ändamål. Svenska institutet ska också genomföra presentationer i utlandet. Sammanlagt får Svenska institutet använda 14,7 miljoner kronor under 2008–2010. Uppdraget ingår som en del av handlingsplanen mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Utskottet anser att arbetet med handlingsplanen är angeläget och att uppdraget bidrar till att frågan kan bli belyst i ett globalt perspektiv.

Utskottet vill också framhålla regeringens uppdrag till Statistiska centralbyrån (SCB) om att planera och genomföra en tidsanvändningsundersökning. Undersökningen ska bl.a. visa hur mycket tid kvinnor och män lägger på hushållsarbete och hemarbete. Den ska också visa de skillnader som finns när det gäller vilken typ av hushållsarbete män och kvinnor utför. Motsvarande studier görs i hela EU. Studien kan användas som en del i utvärderingsarbetet av hur väl jämställdhetspolitiska mål uppfylls.

Utskottet vill särskilt betona vikten av samlade insatser, vilket handlingsplanerna för att bekämpa mäns våld mot kvinnor och för att motarbeta prostitution är goda exempel på. Genom att ta ett samlat grepp på dessa samhällsproblem möjliggörs verkligt genomgripande förändringar. Utskottet har under hand erfarit att även en handlingsplan om jämställdhet på arbetsmarknaden och i näringslivet för närvarande bereds i Regeringskansliet. Till grund för detta arbete ligger bedömningen att ytterligare insatser för att underlätta arbetet med uppföljning, analys och samordning av jämställdhetspolitiken kan vara nödvändiga. Utskottet delar regeringens uppfattning i denna fråga och vill uttala sitt stöd för en samordnad politik som ökar möjligheterna till likvärdiga förutsättningar för kvinnor och män i arbetslivet och i näringslivet. Socialdemokraternas motion A397 avstyrks i den berörda delen. Utskottet motsätter sig även den anslagsminskning som föreslås i motionen.

Utskottet anser att regeringens politik sammantaget innehåller både övergripande strategiska insatser och specifika satsningar på prioriterade områden. Utskottet kan därför inte ansluta sig till den kritik av regeringens politik som uttrycks i motionerna A363 (v) yrkande 2 delvis och A397 (s) yrkande 6 delvis. De avstyrks därför. Även motion A283 (s) bör avstyrkas av motsvarande skäl. Utskottet motsätter sig också den kraftiga minskning av anslaget som Vänsterpartiet föreslår.

I fråga om Miljöpartiets förslag i motion A377 yrkande 1 delvis om regeringens handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor m.m. noterar utskottet att handlingsplanen förutsätter en sådan samverkan mellan olika samhälleliga krafter som partiet förespråkar. Mycket av det som partiet efterlyser återfinns redan i handlingsplanen och dess konkreta förslag. Motionen avstyrks.

Utskottet ställer sig bakom den medelsanvisning som regeringen föreslagit på anslag 3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder. En sammanställning av anvisningen på anslag inom utgiftsområde 13 finns senare i betänkandet. Utskottet tillstyrker även det föreslagna bemyndigandet i fråga om bidrag till forskning om kvinnors hälsa som innebär utgifter om 39,5 miljoner kronor under 2010 (prop. punkt 7).

Slutligen vill utskottet i detta sammanhang framhålla att anslag 3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder, som alltså används för att stödja projekt och insatser som främjar jämställdheten mellan kvinnor och män, även ska kunna användas för vissa administrativa kostnader hos berörda myndighe-

ter. Det ska då vara fråga om medel för de uppdrag som myndigheterna får av regeringen för insatser i sådant syfte. Dessa medel ställs huvudsakligen till myndigheternas disposition i regleringsbrevet som avser anslaget.

Sammanställning av anslagen på utgiftsområde 13 för 2009

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör godkänna regeringens förslag till fördelning på anslag under utgiftsområde 13.

Riksdagen bör även godkänna regeringens förslag om att det under 2009 får tas upp lån i Riksgäldskontoret för det samlade behovet av hemutrustningslån intill ett belopp av 1,2 miljarder kronor.

Riksdagen bör bemyndiga regeringen att under 2009 för anslag 3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder besluta om bidrag till forskning om kvinnors hälsa som innebär utgifter på högst 39,5 miljoner kronor under 2010.

De i sammanhanget behandlade motionerna bör avslås.

Utskottets ställningstagande

Mot bakgrund av det som tidigare anförts av utskottet i anslutning till respektive anslag under utgiftsområde 13 tillstyrker utskottet regeringens förslag till fördelning på anslag på utgiftsområdet (prop. punkt 8) och avstyrker samtliga motionsyrkanden som rör anslagen. Utskottet tillstyrker även att lån får tas upp i Riksgäldskontoret (prop. punkt 6) och att regeringen får bemyndigande i fråga om anslaget Särskilda jämställdhetsåtgärder (prop. punkt 7).

Utskottets förslag till riksdagsbeslut i fråga om anslagen på utgiftsområdet framgår av bilaga 2. En sammanställning av utskottets ställningstagande i förhållande till oppositionspartiernas förslag finns i bilaga 3.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Upphävande av målen för integrationspolitiken, punkt 1 (v) av Josefin Brink (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag att målen för politikområdena Integrationspolitik och Urban utvecklingspolitik ska upphöra att gälla. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:A363 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 1 och avslår proposition 2008/09:1 utgiftsområde 13 punkt 1.

Ställningstagande

Vänsterpartiet ställer sig kritiskt till regeringens inriktning på integrationspolitiken såsom den uttryckts i den förda politiken. I stället för att skapa de förutsättningar som är nödvändiga för lika rättigheter på arbetsmarknaden och bostadsmarknaden fokuserar politiken på tvångsåtgärder riktade mot personer med utländsk bakgrund. Vänsterpartiet står för ett i grunden annat alternativ. Vi vet att det som krävs är en kraftfull generell politik för ökad välfärd och minskade klyftor samt kraftfulla åtgärder för att bekämpa diskriminering.

Regeringen föreslår i budgetpropositionen att de nuvarande målen för politikområdena *Integrationspolitik* och *Urban utvecklingspolitik* ska upphöra att gälla och att enbart målet ”lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla oavsett etnisk och kulturell bakgrund” ska kvarstå som mål för området *Integration*. Därmed föreslås att målen ”en samhällsgemenskap med samhällets mångfald som grund” och ”en samhällsutveckling som kännetecknas av ömsesidig respekt för olikheter inom de gränser som följer av samhällets grundläggande demokratiska värderingar och som alla oavsett bakgrund ska vara delaktiga i och medansvariga för” slopas. Vänsterpartiet anser att detta är en allvarlig ambitionssänkning när det gäller vad den förda politiken ska syfta till. Jag anser att de mål som regeringen vill slopa behövs för att betona vikten av likvärdighet mellan de parter som ska utforma och omfattas av politikområdets insatser. Riksdagen bör därför avslå regeringens förslag om avskaffande av de befintliga målen.

Jag anser alltså att propositionen bör avslås i denna del, vilket innebär att jag tillstyrker motion A363 yrkande 1.

2. Integrationspolitikens inriktning, punkt 3 (s)

av Berit Högman (s), Sylvia Lindgren (s), Lars Lilja (s), Maria Stenberg (s), Luciano Astudillo (s) och Ann-Christin Ahlberg (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:A7 av Berit Högman m.fl. (s), avslår motion 2008/09:A8 av Ulf Holm m.fl. (mp) yrkandena 1–4 och lägger skrivelse 2008/09:24 till handlingarna.

Ställningstagande

Vi socialdemokrater strävar efter ett Sverige som garanterar likabehandling av alla människor oavsett etnisk bakgrund och att alla har lika rättigheter och skyldigheter i samhället. Ett sådant samhälle kan bara byggas gemensamt, och avgörande för delaktighet i samhället är språkkunskaper, arbete för vuxna och skola för barnen. Sverige ska vara ett föregångsland på integrationsområdet. Men ett sådant mål kräver en kraftfull politik som motverkar klyftorna mellan människor. Den borgerliga regeringen har gått åt motsatt håll.

Regeringens skrivelse om en strategi för integration visar, i likhet med den förda politiken i stort, att regeringen saknar en långsiktigt hållbar politik för att stärka utsatta bostadsområden och skolor som behöver mycket stöd. Skrivelsen saknar skarpa förslag och konkreta åtgärder som kan motverka segregering, ökade klyftor, diskriminering och arbetslöshet bland utrikes födda. Det är särskilt allvarligt i det läge som nu uppstått på arbetsmarknaden.

I stället för att presentera en väl genomarbetad strategi för flyktingmottagande och integration väljer regeringen att slösa bort värdefull tid på att tillsätta ett flertal oberoende utredningar. I ett läge när Sverige hade en mycket hög flyktinginvandring lade regeringen ned Integrationsverket utan att först undersöka konsekvenserna. Regeringen har heller inte fäst någon vikt vid de synpunkter som framförts från de kommuner som tagit ett stort ansvar för flyktingmottagandet. I stället för att ta krafttag mot segregationen i storstadsområden har regeringen medverkat till att öka takten i utförsäljningen av allmännyttan.

Den socialdemokratiska regeringen har genomfört en lång rad åtgärder för att öka människors delaktighet, bekämpa diskriminering och öka sysselsättningen bland utrikes födda. Under vår senaste regeringsperiod fick Ombudsmannen mot diskriminering en kraftig resursförstärkning för att följa upp lagstiftningen. Vi har stöttat antidiskrimineringsbyråer, och vi påbörjade ett försök med avidentifierade ansökningshandlingar. Men detta räcker inte. För att nå resultat är det viktigt att arbetet mot diskriminering sker systematiskt och kontinuerligt. Kunskapsnivån om diskrimineringsgrunderna och metoderna för att motverka diskriminering måste höjas. Därför är det oroväckande att den borgerliga regeringen har sänkt ambitionerna för att motverka diskrimineringen i samhället.

Sverige måste bli bättre på att välkomna nya svenskar och så snabbt som möjligt tillvarata deras kompetens i arbetslivet. Att människor inte får delta på arbetsmarknaden är kostsamt för såväl individen som samhället och företagen. Utvecklingen på den svenska arbetsmarknaden har varit mycket stark under de senaste åren. Men skillnaden i sysselsättningsgrad mellan inrikes och utrikes födda är trots denna utveckling otillfredsställande. Det kräver stora och långsiktiga åtgärder om utrikes födda, särskilt kvinnor, ska få ett riktigt fotfäste på arbetsmarknaden, t.ex. genom vuxenutbildning i kärnämnen. Regeringen har konsekvent dragit ned på arbetsmarknadspolitikens aktiva insatser. På samma sätt har antalet platser i arbetspraktik minskat dramatiskt.

Den aktiva arbetsmarknadspolitikens möjligheter till utveckling för dem som drabbats av arbetslöshet i Sverige har blivit påtagligt sämre under innevarande mandatperiod. Detta har drabbat dem som står längst från arbetsmarknaden, samtidigt som Sverige har gått miste om stora resurser i form av borttappad kompetens och erfarenhet. Vi socialdemokrater vill göra tvärtom. En övergripande strategi för integration måste bestå av långsiktiga investeringar i jobb och utbildning för Sveriges framtid.

Det som vi anfört bör ges regeringen till känna, vilket innebär att vi tillstyrker motion A7.

3. Integrationspolitikens inriktning, punkt 3 (mp)

av Ulf Holm (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:A8 av Ulf Holm m.fl. (mp) yrkandena 1–4,

avslår motion

2008/09:A7 av Berit Högman m.fl. (s) och

lägger skrivelse 2008/09:24 till handlingarna.

Ställningstagande

Vi i Miljöpartiet de gröna välkomnar i stora delar regeringens skrivelse om integrationsstrategi. Särskilt uppskattar vi skrivningarna som respekterar den enskildes möjligheter att etablera ett liv som ger individen rätt till arbete och livskvalitet. Principen om EBO – att få bosätta sig där man vill – är central för Miljöpartiets syn på respekten för individens rättigheter och bör, som regeringen skriver, upprätthållas. Förslagen om etableringsamtal, som utmynnar i en etableringsplan med rätt till snabbt arbetsmarknadsinträde inom pendlingsavstånd, är särskilt positivt. Miljöpartiet välkomnar även regeringens förslag om åtgärder mot diskriminering och särskilt införandet av en diskrimineringsersättning. En annan viktig fråga för Miljöpartiet är möjligheten till validering av tidigare utbildning och kompetenser. Andra delar av skrivelsen har vi synpunkter på.

Regeringen föreslår att de tidigare fastslagna målen för integration bör upphävas och ersättas med ett mål: *lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla oavsett kulturell bakgrund*. Miljöpartiet anser att förslaget skalar bort tre av de fyra vitala grunderna för integrationspolitiken. Regeringens omformuleringar av målen om mångfald och ett samhälle fritt från diskriminering till att inriktningen ska vara ”en effektiv bekämpning av diskriminering” respektive ”en gemensam värdegrund som präglas av en tilltagande mångfald” innebär en direkt försvagning av de tidigare skrivningarna. Politikens mål, eller inriktning, bör alltid vara starkt och principfast, särskilt i dessa mycket värdeladdade frågor. Miljöpartiet föreslår därför att de nu gällande målen för integrationspolitiken står fast och att regeringens förslag avslås.

Arbetet med att skapa ett samhälle där alla även i realiteten ges lika rättigheter kräver omfattande insatser som bör vara en del i en svensk integrationsstrategi. För att samordna dessa insatser, och för att samla kunskap på området, bör en särskild myndighet för lika rättigheter inrättas. Myndigheten för lika rättigheter bör ha ett brett mandat att arbeta med strategiska frågor som information, utbildning, metodutveckling, omvärldsbevakning och opinionsbildning. Ett annat förslag som bör vara prioriterat i strategiskt hänseende är att personer med utländsk härkomst, särskilt nyanlända och äldre, ges större möjlighet att tillgodogöra sig information om sina rättigheter och proceduren inom rättsväsendet. Det är av största vikt att personer av utländsk härkomst ska kunna delta i rättsprocessen på lika villkor som personer som har svenska som modersmål. Miljöpartiet anser därför att regeringen bör återkomma med förslag om ytterligare insatser för information på andra språk, särskilt avseende processen inom rättsväsendet.

Det som jag anfört bör ges regeringen till känna, vilket innebär att jag tillstyrker motion A8 yrkandena 1–4.

4. Integrationsåtgärder, punkt 4 (s)

av Berit Högman (s), Sylvia Lindgren (s), Lars Lilja (s), Maria Stenberg (s), Luciano Astudillo (s) och Ann-Christin Ahlberg (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:Sf375 av Veronica Palm m.fl. (s) yrkande 16 och avslår motionerna

2008/09:A348 av Reza Khelili Dylami (m) och

2008/09:A402 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkande 45.

Ställningstagande

Behovet av att se över flyktingmottagandet i Sverige är stort. Socialdemokraterna har under en längre tid strävat efter en större och långsiktig överenskommelse på området. Regeringen har valt att avvakta och i stället tillsätta utredningar.

I samband med nedläggningen av Integrationsverket överfördes ansvaret för att förhandla med kommunerna om mottagande av nyanlända till länsstyrelserna. Vi socialdemokrater anser att det finns skäl att nu se över om uppdraget kan utvidgas så att länsstyrelserna får ytterligare mandat att åstadkomma ett jämnare mottagande bland landets kommuner. Frågan om att sprida mottagandet mer jämlikt bland kommunerna är central, och det finns nu underlag för en ordentlig analys av boendeformerna under såväl prövotiden som den inledande tiden efter beslut i uppehållstillståndsfrågan. Länsstyrelsens nya uppdrag har skapat diskussioner runt om i landet, och dessa bör leda fram till fler politiska initiativ på området.

Det som vi anfört bör ges regeringen till känna, vilket innebär att vi tillstyrker motion Sf375 yrkande 16.

5. Integrationsåtgärder, punkt 4 (mp)

av Ulf Holm (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:A402 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkande 45 och avslår motionerna

2008/09:Sf375 av Veronica Palm m.fl. (s) yrkande 16 och

2008/09:A348 av Reza Khelili Dylami (m).

Ställningstagande

I ett samhälle som strävar efter lika rättigheter bör det vara självklart att de som anser sig tillhöra etniska minoriteter själva kan formulera sitt perspektiv och artikulera sina krav. Den naturliga formen för att göra detta är genom olika minoritetsorganisationer. Organisationerna fyller dessutom en viktig funktion vad gäller främjandet av den egna kulturen och det egna språket. Av dessa skäl bör staten bidra till den grundläggande finansieringen av de etniska minoriteternas organisationer. Det gäller inte minst de minoriteter som av olika anledningar, bl.a. diskriminering på arbetsmarknaden, har sämre ekonomiska förutsättningar än majoritetsbefolkningen. De medel som regeringen nu avsätter för de etniska minoriteternas organisationer räcker inte på långa vägar för det breda uppdrag som organisationerna har. Nivån på anslaget kan ses i ljuset av att ungdomsorganisationerna förra året tilldelades drygt tio gånger mer per organisation.

I vissa avseenden är det särskilt angeläget att finansieringen till de etniska intresseorganisationerna kan säkras inom Sverige. För somliga organisationer finns det penningstarka krafter i utlandet som gärna stärker sitt inflytande bland grupperingar i Sverige. Det är därför angeläget att värna minoritetsgruppernas självbestämmande.

Miljöpartiet anser att det också är viktigt att minoritetsorganisationerna står fria i relation till staten. Det bör ställas vissa grundläggande krav på demokratisk styrning och demokratiska grundvärderingar. Stödet ska få användas till att stärka gruppens identitet, kultur och språk, att stärka gruppens inflytande i samhället, att motverka diskriminering och liknande verksamhet. Utöver dessa krav ska organisationerna uppmuntras till att ta egna initiativ i utvecklandet av sin verksamhet.

Det som jag anfört bör ges regeringen till känna, vilket innebär att jag tillstyrker motion A402 yrkande 45.

6. Flyktingmottagande m.m., punkt 5 (s)

av Berit Högman (s), Sylvia Lindgren (s), Lars Lilja (s), Maria Stenberg (s), Luciano Astudillo (s) och Ann-Christin Ahlberg (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2008/09:Fi270 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 51 och

2008/09:Sf375 av Veronica Palm m.fl. (s) yrkandena 15 och 18–20 samt avslår motionerna

2007/08:Sf249 av Kalle Larsson m.fl. (v) yrkandena 6 och 7,

2007/08:A275 av Thomas Strand (s),
2007/08:A362 av Birgitta Eriksson och Catharina Bråkenhielm (båda s),
2008/09:Sf343 av Kalle Larsson m.fl. (v) yrkandena 12–17, 19 och 22,
2008/09:Sf354 av Nikos Papadopoulos och Leif Pettersson (båda s)
yrkande 3,
2008/09:Sf364 av Leif Jakobsson m.fl. (s) yrkandena 1 och 3,
2008/09:N235 av Gunnar Andrén och Karin Pilsäter (båda fp) yrkande 2,
2008/09:N343 av Désirée Pethrus Engström (kd) yrkande 3,
2008/09:A231 av Eva-Lena Jansson m.fl. (s),
2008/09:A247 av Eva Flyborg (fp) och
2008/09:A254 av Elisabeth Svantesson (m) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Flyktningmottagandet i Sverige behöver stöpas om. Socialdemokraterna har flera förslag om vilka steg som bör tas för en hållbar och långsiktig reform på området. Vi anser att ett av de stora problemen med flyktningmottagandet är att det inte är jämnt fördelat över Sverige. Några kommuner tar inte emot några flyktingar alls, medan ett fåtal tagit ett mycket stort ansvar. Det är naturligt att människor söker sig till kommuner där de har släktingar, vänner eller andra landsmän. Dessvärre kan inte de populära kommunerna med hög andel inflyttare klara bostäder, jobb och kvalitativ utbildning för barnen. Trycket är för hårt, med arbetslöshet, trångboddhet och brister i skolgången som följd. Därför ska alla Sveriges kommuner kunna ta emot flyktingar.

Dagens schablonersättningssystem måste även ses över för att bättre avspeglar kommunernas verkliga kostnader. Den dagersättning som ges i dag har under många år i stort sett legat stilla och inte följt den övriga ekonomiska utvecklingen i samhället. För många innebär ersättningen svårigheter att klara de allra rimligaste kraven på livsföring. Regeringen bör därför göra en översyn av dagens ersättningssystem till individen. För att stödja de kommuner som under de senaste åren har tagit en stor del av ansvaret i flyktningpolitiken vill vi som en engångsåtgärd införa en solidaritetsbonus. Det finns medel avsatt för detta i vårt budgetförslag under anslag 1:2 *Kommunersättningar vid flyktningmottagande*.

Den självklara utgångspunkten för ett värdigt mottagande är att alla ska ges en reell chans till egen försörjning och att aktivt kunna bidra i samhället. Vi vill därför utreda hur flyktningmottagandet kan organiseras så att människors rätt och möjlighet till arbete blir central. Nyanlända behöver få information om svenska förhållanden så att de lättare kan etablera sig där det finns efterfrågan på deras kompetens, där det finns lediga bostäder och där deras barn kan få en ordnad skolgång, med naturlig tillgång till svenska språket. Därför vill vi utreda möjligheten att kunna ge de flyktingar som kommer till Sverige ett personligt ombud. Ombudet ska kunna erbjuda vägledning vad gäller boende, praktikförutsättningar och framtida arbetsmöjligheter. Redan efter Migrationsverkets första genomgång, när

det görs en inledande bedömning av om en person kommer att beviljas uppehållstillstånd, bör de som bedöms ha asylskäl få information om möjligheterna till arbete, utbildning och boende i Sverige. Så snart en person beviljats permanent uppehållstillstånd ska hans eller hennes personliga situation och familjeförhållanden samt utbildnings- och yrkeserfarenhet kartläggas och matchas mot vad Sverige har att erbjuda. Arbetsförmedlingen ska ha ett uttalat ansvar för att göra en första kartläggning och samtidigt informera varje person om var i landet hon eller han har störst möjlighet till arbete eller relevant utbildning. I vårt budgetförslag har vi, under andra anslag, avsatt 20 miljoner kronor till Migrationsverket och 20 miljoner kronor till Arbetsförmedlingen för fördjupad Sverigeinformation.

Det som vi anfört bör ges regeringen till känna, vilket innebär att vi tillstyrker motionerna Fi270 yrkande 51 och Sf375 yrkandena 15 och 18–20.

7. Flyktningmottagande m.m., punkt 5 (v)

av Josefin Brink (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2007/08:Sf249 av Kalle Larsson m.fl. (v) yrkandena 6 och 7 samt

2008/09:Sf343 av Kalle Larsson m.fl. (v) yrkandena 12–17, 19 och 22 samt avslår motionerna

2007/08:A275 av Thomas Strand (s),

2007/08:A362 av Birgitta Eriksson och Catharina Bråkenhielm (båda s),

2008/09:Fi270 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 51,

2008/09:Sf354 av Nikos Papadopoulos och Leif Pettersson (båda s) yrkande 3,

2008/09:Sf364 av Leif Jakobsson m.fl. (s) yrkandena 1 och 3,

2008/09:Sf375 av Veronica Palm m.fl. (s) yrkandena 15 och 18–20,

2008/09:N235 av Gunnar Andrén och Karin Pilsäter (båda fp) yrkande 2,

2008/09:N343 av Désirée Pethrus Engström (kd) yrkande 3,

2008/09:A231 av Eva-Lena Jansson m.fl. (s),

2008/09:A247 av Eva Flyborg (fp) och

2008/09:A254 av Elisabeth Svantesson (m) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Vänsterpartiet föreslår att en lagstiftning införs som gör samtliga kommuner skyldiga att ta emot flyktingar. Till följd av att vissa kommuner under senare år har tagit emot betydligt fler nyanlända än andra, är situationen i dessa kommuner mycket pressad både när det gäller boendevillkor och möj-

ligheter att komma in på arbetsmarknaden. Vårt förslag innebär att alla kommuner ska förbereda för mottagande av nyanlända flyktingar och anhöriga vad gäller bosättning, introduktionsprogram, sfi, skola och förskola etc. Migrationsverket och länsstyrelserna ska enligt vårt förslag teckna överenskommelser om vidarebosättning för flyktingar inom respektive län. Det exakta antalet personer som varje kommun sedan ska ordna bosättning för ska vägas mot kommunens storlek befolkningsmässigt och preciseras i separata årliga överenskommelser. I detta sammanhang bör regeringen överväga vilka sanktioner som bör riktas mot kommuner som bryter mot lagstiftningen.

Vi vill betona att lösningen vare sig finns i att begränsa asylsökandes rätt till eget boende eller nyanländas rätt att välja bostadsort som andra. Det handlar snarare om att ställa tydliga krav på att samtliga aktörer som deltar i mottagandet, och framför allt om att iordningställa tillräckligt goda förutsättningar för staten, kommunerna och individerna att kunna ta sitt respektive ansvar. Enligt Vänsterpartiets mening bör staten ha det övergripande ansvaret för att ta emot flyktingar och invandrade till Sverige. Däremot ska kommunerna, enligt vårt förslag, ha en tydlig roll i utförandet av introduktionen och mottagandet mot tillräcklig ersättning från staten, vilket ska tydliggöras och bindas i en särskild förordning. När uppehållstillstånd beviljas ska bosättningskommun erbjudas i den introduktionsplan som följer med individen. Individens rättigheter och skyldigheter i introduktionen ska slås fast i en introduktionslag. Rätten till introduktionsersättning som motsvarar en rimlig lön ska även bestämmas i denna lag, och deltagande i introduktionen ska vara obligatoriskt.

Kommunerna ska ha det tydliga ansvaret i introduktionen att lotsa individen till arbete och egen försörjning. I introduktionsprogrammen ska kommunerna åläggas att tillhandahålla sfi, samhällsinformation, introduktionsinsatser, kompletteringsutbildning, validering, rehabilitering, tolkar och barn- och ungdomsverksamhet riktade till nyanlända. Dessa preciseringsåtgärder ska bindas i en särskild förordning.

Det finns tydliga signaler om att kostnaderna för kommunerna för flyktingmottagandet på många håll är större än den ersättning som utbetalas från staten. Detta har till följd att när ersättning för individens försörjning väl utbetalas, saknas det medel för övrig introduktion. Vi vill höja och se över utformningen av schablonersättningen så att statens ersättning till kommunerna för flyktingmottagandet bättre än i dag motsvarar de kostnader detta ansvar medför. Utöver kostnaderna för utbetalning av fastställd introduktionsersättning ska den statliga ersättningen till kommunerna för flyktingmottagandet även täcka kostnader för att ordna introduktionsinsatser för nyanlända, sfi, rehabilitering osv.

För att personer som fått uppehållstillstånd genom anknytning också ska ha tillgång till introduktion och för att kommunerna ska ges ersättning för detta bör lagändringar komma till stånd. Vi anser att kommunerna ska ges rätt till ersättning för personer som anhöriginvandrat upp till sex år efter det att anknytningspersonen fått en kommunplacering.

Många av dem som kommer till Sverige som asylsökande behöver kvalificerad psykosocial och psykiatrisk vård. De brister som i dag finns vad gäller nödvändig rehabilitering sätter upp allvarliga hinder för det fortsatta livet i Sverige. Rehabiliteringen bör vara en uttrycklig del av individens introduktionsplan, och rätten till rehabilitering ska också skrivas in i den introduktionslag som bör införas enligt vårt förslag.

Det som jag anfört bör ges regeringen till känna, vilket innebär att jag tillstyrker motionerna 2007/08:Sf249 yrkandena 6 och 7 och Sf343 yrkandena 12–17, 19 och 22.

8. Diskriminering m.m., punkt 7 (s)

av Berit Högman (s), Sylvia Lindgren (s), Lars Lilja (s), Maria Stenberg (s), Luciano Astudillo (s) och Ann-Christin Ahlberg (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2008/09:Fi270 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 58 och 2008/09:A396 av Berit Högman m.fl. (s) yrkande 14 och avslår motionerna 2008/09:Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 12 och 2008/09:A402 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkandena 2, 5, 9, 11 och 48.

Ställningstagande

Diskriminering förekommer tyvärr i många situationer, såväl inom utbildningsväsendet som på arbets- och bostadsmarknaden. Intolerans, fördomar och diskriminering får aldrig begränsa människors möjligheter och ska därför bekämpas. Vi tycker att det är positivt att Sverige fått en sammanhållen lagstiftning och ett nytt ombudsmannaämbete. Men det räcker inte för oss socialdemokrater. Ett antidiskrimineringsarbete måste vara systematiskt, och det krävs kontinuerliga satsningar på att utveckla nya metoder.

Många människor med rötter i andra delar av världen vittnar om att de över huvud taget inte blir kallade till anställningsintervjuer. På initiativ av den socialdemokratiska regeringen genomfördes under 2007 ett försök vid sju myndigheter med aidentifierade ansökningshandlingar vid rekrytering; samtidigt deltog nio myndigheter i en studie om rekrytering med mång-

faldsperspektiv. Statskontoret har i uppdrag att utvärdera de båda initiativen. Så snart utvärderingarna är klara bör regeringen ta initiativ till att sprida de erfarenheter och metoder från försöken som visat sig lyckosamma.

Det som vi anført bör ges regeringen till känna, vilket innebär att vi tillstyrker motionerna Fi270 yrkande 58 och A396 yrkande 14.

9. Diskriminering m.m., punkt 7 (mp)

av Ulf Holm (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anføres i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2008/09:Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 12 och

2008/09:A402 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkandena 2, 5, 9, 11 och 48 samt

avslår motionerna

2008/09:Fi270 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 58 och

2008/09:A396 av Berit Högman m.fl. (s) yrkande 14.

Ställningstagande

Att skyddas mot diskriminering är en mänsklig rättighet. Politiken mot diskriminering måste stärkas ytterligare. Alla ska ha samma rättigheter och möjligheter att verka i vårt samhälle. Men frågan om jämställdhet och jämlikhet handlar om mer än diskriminering, det handlar också om normer och maktstrukturer. Sverige har i århundraden präglats av att vita, heterosexuella medelålders män utan funktionsnedsättning haft makt och talningsföreträde inom de flesta områden. Därför har vi i dag en infrastruktur som gynnar mäns resande, en boendepolitik anpassad efter kärnfamiljen och en skola där svensk bakgrund premieras. Vi i Miljöpartiet menar att det nu är dags att gå vidare och utveckla en politik som inte längre begränsas till ett strikt antidiskrimineringsperspektiv. Vår *politik för lika rättigheter* bygger på insikten om att formell likabehandling inte räcker.

Detta innebär att hela den generella politiken måste genomlysas ur ett likarättsperspektiv, och vi har flera förslag på konkreta åtgärder och insatser. För att samordna dessa insatser och för att samla in kunskap på området bör en särskild myndighet för lika rättigheter inrättas. I vårt budgetförslag finns 40 miljoner kronor avsatta för detta ändamål 2009 under utgiftsområde 13. Myndigheten bör dels tillföras nya uppgifter, dels överta ett antal uppgifter som i dag ligger på Ungdomsstyrelsen, Brottsförebyggande rådet, Forum för levande historia och Diskrimineringsombudsmannen (DO). Avseende DO bör myndigheten överta de uppgifter som inte avser tillsyn eller att företräda enskilda. Myndigheten för lika rättigheter

bör vidare ha ett brett mandat att arbeta med strategiska frågor som information, utbildning, metodutveckling, omvärldsbevakning och opinionsbildning. Genom detta helhetsgrepp möjliggörs ett kraftfullt och effektivt genomslag för en politik för lika rättigheter.

Den nyinrättade Myndigheten för lika rättigheter bör ges i uppdrag att göra en särskild satsning på att motarbeta diskriminering av afrosvenskar, romer och muslimer. Dessa grupper är de som enligt SCB:s och det numera nedlagda Integrationsverkets statistik står längst ifrån arbetsmarknaden och som upplever störst diskriminering i vardagen. Myndigheten bör även ges i uppdrag att samordna och sammanställa statistik från antidiskrimineringsbyråerna.

Vi anser även att det är viktigt att stärka möjligheterna för enskilda aktörer att driva diskrimineringsmål i domstol. I dag förhindrar de höga rättegångskostnaderna i praktiken andra aktörer än ombudsmän och fackförbund att driva rättsprocesser om diskriminering. Därför föreslår vi att staten inrättar en fond ur vilken diskrimineringsbyråer och andra privata aktörer kan söka pengar för att kunna driva diskrimineringsmål, liknande det förslag som lagts fram i den offentliga utredningen *Det blågula glashuset – strukturell diskriminering i Sverige* (SOU 2005:56).

I syfte att ytterligare samordna och koordinera politiken för lika rättigheter bör stödet till Centrum mot rasism återinföras. Tanken med Centrum mot rasism är att centret som paraplyorganisation ska samla de etniska minoritetsorganisationerna och andra frivilligorganisationer som arbetar mot rasism och främlingsfientlighet. Även om Centrum mot rasism dragits med svårigheter har det en oundgänglig roll att spela och har alla förutsättningar att, med en säkrad stabil och långsiktig finansiering, fylla den funktionen.

Det som jag anfört bör ges regeringen tillkänna, vilket innebär att jag tillstyrker motionerna Fi272 yrkande 12 och A402 yrkandena 2, 5, 9, 11 och 48.

10. Målen för jämställdhetspolitiken, punkt 8 (v)

av Josefin Brink (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:A290 av Josefin Brink m.fl. (v) yrkande 1 och

avslår proposition 2008/09:1 utgiftsområde 13 punkterna 4 och 5 samt motion

2008/09:A388 av Lennart Sacrédeus (kd).

Ställningstagande

Vänsterpartiet anser att jämställdhetspolitikens övergripande mål och syfte måste vara att utmana och upphäva patriarkala strukturer. Jämställdhetspolitikens uppgift bör därför vara att synliggöra maktrelationer och att genomföra reformer som förändrar maktförhållandena mellan könen. Det gäller såväl den politiska som den ekonomiska makten.

Det övergripande målet för svensk jämställdhetspolitik i dag är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Enligt fyra delmål ska 1) kvinnor och män ha samma rätt och möjlighet att vara aktiva samhällsmedborgare och forma villkoren för beslutsfattandet, 2) kvinnor och män ska ha samma möjligheter och villkor i fråga om utbildning och betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ut, 3) kvinnor och män ska ta samma ansvar för hemarbetet och ha möjlighet att ge och få omsorg på lika villkor och 4) kvinnor och män, flickor och pojkar, ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet.

De nu gällande målen är ett resultat av den målstruktur som infördes 2006, med en förtydligad intention om att omfördela makt mellan kvinnor och män. Vi anser att detta var ett steg i rätt riktning. De nuvarande målen har en feministisk dimension som inte fanns tidigare. Jämställdhetsmålen har dessvärre liten betydelse i praktiken. Den officiella jämställdhetspolitiken har inte på allvar utmanat ojämlikhet, orättvisor och diskriminering. De verktyg som finns för att bryta upp den ojämlika könsmaktsordningen används inte. Den politik som den borgerliga regeringen i realiteten bedriver saknar helt feministisk skärpa och uppvisar brist på insikt i hur olika politikområden påverkar varandra och får effekt i kvinnors vardag. Därför är det oroande att regeringen har meddelat att man avser att göra en översyn av jämställdhetsmålen. Inför denna översyn vill Vänsterpartiet framhålla att samtliga mål för jämställdhetspolitiken bör syfta till att förändra maktförhållandena mellan könen.

Det som jag anfört bör ges regeringen till känna, vilket innebär att jag tillstyrker motion A290 yrkande 1.

11. Insatser för jämställdhet, punkt 9 (s)

av Berit Högman (s), Sylvia Lindgren (s), Lars Lilja (s), Maria Stenberg (s), Luciano Astudillo (s) och Ann-Christin Ahlberg (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:A283 av Eva-Lena Jansson (s).

Ställningstagande

Det övergripande målet för jämställdhetspolitiken är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Detta mål föreslogs tillsammans med fyra delmål av den socialdemokratiska regeringen och samarbetspartierna i maj 2006. Trots reservationer från de borgerliga partierna i riksdagen kvarstår de även efter regeringsskiftet. Dessvärre har målen inte visat sig ge några tunga avtryck i den förda politiken. Den borgerliga regeringens extremt låga ambitioner på jämställdhetsområdet riskerar tvärtom att flytta Sverige flera årtionden tillbaka i utvecklingen. De begränsade borgerliga initiativen på området har tvingat Integrations- och jämställdhetsdepartementet att 2007 lämna tillbaka 280 miljoner kronor. Det saknas helt enkelt en tydlig politisk ambition att förändra vårt samhälle i en jämställd riktning.

Vi socialdemokrater anser även att det behövs en tydlig genusanalys av den övergripande politik som regeringen driver. Efter två år av borgerligt regerande kan vi konstatera att den förda politiken framför allt har gynnat män med hög inkomst och/eller förmögenhet framför kvinnor. Det visar bl.a. statistik från riksdagens utredningstjänst. Regeringens försämringar av socialförsäkringssystemet och arbetslöshetsförsäkringen har slagit hårdast mot kvinnor. En majoritet av landets deltidsarbetslösa är kvinnor, och det är fler kvinnor än män som är långtidssjuka och därmed fler kvinnor som får sin ersättning sänkt eller indragen. Regeringens politik har även ökat den ekonomiska utsattheten bland ensamstående föräldrar, vilket till övervägande del är kvinnor. Det krävs tydliga insatser och genusanalyser på flera politikområden för att kunna bedriva en jämställdhetspolitik som ligger i linje med de av riksdagen fastställda målen.

Det som vi anfört bör ges regeringen till känna, vilket innebär att vi tillstyrker motion A283.

Särskilda yttranden

1. Anslag på utgiftsområde 13 för 2009, punkt 10 (s)

Berit Högman (s), Sylvia Lindgren (s), Lars Lilja (s), Maria Stenberg (s), Luciano Astudillo (s) och Ann-Christin Ahlberg (s) anför:

I vår motion En ansvarsfull ekonomisk politik för jobb och välfärd beskriver vi socialdemokrater hur det går att bygga ett bättre Sverige utan att öka orättvisor och förstärka klyftorna i samhället. Vi har den senaste tiden sett hur finanskrisen slår hårt och djupt in i människors vardag. Varslen ökar för varje dag och oron stiger inför vad framtiden har att bjuda. Då krävs en sammanhållen politik för en sammanhållen nation i stället för den politik regeringen nu bedriver. Ökade orättvisor har inte varit och är inte heller i framtiden svaret på människors problem.

Riksdagen har den 19 november 2008 i första steget av budgetprocessen ställt sig bakom regeringens budgetförslag för 2009 – trots att den ekonomiska utvecklingen kraftigt har försämrats sedan regeringen arbetade fram dessa förslag. Det innebär att riksdagen för detta år nu har fastställt såväl utgiftstak som ramar för de 27 utgiftsområdena samt fattat beslut om de skatte- och avgiftsförändringar som ska träda i kraft nästa år. För budgetåret 2009 gäller därmed att de samlade utgifterna för utgiftsområde 13 inte får överstiga 5 473 miljoner kronor under riksdagens fortsatta behandling. Socialdemokraternas förslag i budgetmotionen på utgiftsområdet överstiger denna nivå och kan således formellt inte tas upp till behandling.

Riksdagsmajoriteten har i första steget av budgetprocessen gett budgetpolitiken en helt annan inriktning än den vi önskat. Vårt budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där någon eller några delar inte kan brytas ut och behandlas isolerat. Vi väljer därför att inte lägga något eget förslag inom den ram riksdagsmajoriteten fastställt utan vidhåller vår uppfattning och anser att anslagen inom utgiftsområde 13 borde ha utökats med 430 miljoner kronor på det sätt som framgår av Socialdemokraternas motion 2008/09:Fi270 och 2008/09:A397.

Därutöver anser vi att regeringen borde ha återkommit till riksdagen med nya prognoser för den ekonomiska utvecklingen och en ny politik som baseras på den sämre konjunkturen. Dessvärre har regeringen inte gjort det. I stället har regeringen bara justerat sina bedömningar om den ekonomiska utvecklingen, men inte den ekonomiska politiken. Det betyder att de håller fast vid en ekonomisk politik som utformades innan jobbkrisen slog till med full kraft. Vi socialdemokrater har därför lämnat in en motion om ett stimulanspaket mot jobbkrisen (motion 2008/09:Fi7).

Sverige ska vara ett föregångsland på integrationsområdet. Men utvecklingen går nu åt fel håll. Den borgerliga regeringens slarviga och orättvisa politik bidrar till att fördjupa klyftorna mellan människor i stället för att bygga ett samhälle där vi kan utvecklas tillsammans. Regeringen saknar en

långsiktigt hållbar politik för att stärka utsatta bostadsområden och skolor som behöver mycket stöd. Inte heller regeringens skrivelse om en strategi för integration innehåller några skarpa förslag eller konkreta åtgärder.

Frågor om diskriminering, jämställdhet och integration är särskilt angelägna i det här sammanhanget. Regeringen har framhållit arbetslinjen som det bästa sättet att motverka diskriminering. En politik för integration och mot diskriminering måste dock vara verksam både i en hög- och i en lågkonjunktur. Vi kan konstatera att arbetslösheten bland utrikes födda har minskat under högkonjunktur. Samtidigt vet vi att när det blir sämre tider förändras förutsättningarna. Det finns en påtaglig risk för att diskrimineringen ökar och att de grupper som har en svagare förankring på arbetsmarknaden är de som först åker ut. Det gäller i första hand utrikes födda och ungdomar, men även kvinnor kan drabbas. Det är allvarligt, inte minst för att regeringen hittills varit oerhört passiv när det gäller integration, antidiskrimineringsarbete och flyktmottagande. Nu föreligger skarpt läge och det är strategiskt nödvändigt att ta nya initiativ i antidiskrimineringsarbetet för att stärka likabehandlingsprincipen. Att hänvisa till arbetet med den nya myndigheten och diskrimineringslagstiftningen räcker inte. Vi anser att det är positivt att regeringen höjt diskrimineringsersättningen och inrättat en sammanslagen diskrimineringsombudsman, men det behövs fler konkreta initiativ och mer resurser för att kunna vidta kraftfulla åtgärder.

Socialdemokraterna har presenterat en rad förslag vad gäller antidiskriminering, integration och jämställdhet i vårt budgetalternativ. Vårt mål är ett Sverige fritt från diskriminering och vi tror att det behövs aktiva åtgärder för att nå fram. Därför föreslår vi mer resurser till Diskrimineringsombudsmannen för att intensifiera arbetet med antidiskriminering och jämställdhet. Inte minst är det viktigt att gå vidare med metodutvecklingen av projekten kring avidentifierade ansökningshandlingar. Intolerans och fördomar som begränsar människors möjligheter måste bekämpas, och metoder för detta måste utvecklas.

Vi vill också investera i jämställdhet. De bestående löneskillnaderna mellan män och kvinnor är oacceptabla och behovet av att stärka arbetet för jämställda löner och ett jämställt arbetsliv har tyvärr ökat sedan jämställdhetslagstiftningen försvagats av den borgerliga regeringen. Därför har vi avsatt särskilda medel för att utveckla jämställdhetsutbildningar för fackliga företrädare och arbetsgivare. Förutsättningen för jämställda löner är ökade kunskaper om könsdiskriminering ute på arbetsplatserna.

Kvinnor förväntas fortfarande ta ett huvudansvar för hem och familj. Att uppnå jämställdhet i arbetslivet handlar inte bara om att stärka kvinnors ställning på arbetsmarknaden, utan också om att förändra synen på kvinnligt och manligt. De deltidsarbetslösa återfinns ofta inom de kvinnodominerade branscherna. Eftersom sysselsättningsgraden påverkar individens karriärmöjlighet, tillgången till kompetensutveckling och nivån i ersättningssystemen är den ofrivilliga deltidsarbetslösheten ett uppenbart hinder för jämställdhet. Det är oacceptabelt att kvinnor tvingas leva med

den osäkerhet och de påfrestningar som det innebär att inte kunna försörja sig på sin egen lön. De borgerliga partierna gick till val på budskapet att det ska löna sig att arbeta. När valet var vunnet kom en rad regeländringar som hade direkt negativ effekt för både deltidsarbetslösa och andra med dålig förankring på arbetsmarknaden, vilket gör att det blir svårt att överleva utan bidrag. Regeringens förslag förstärkte bidragslinjen. Vi socialdemokrater står för arbetslinjen och menar att heltidsarbete ska vara en rättighet medan deltid är en möjlighet. Vi ställer stort hopp till parterna på arbetsmarknaden att avtala om fler heltider. Om situationen inte förbättras avtalsvägen är vi beredda att gå vidare och föreslå en lagstiftad rätt till heltid.

De senaste femton åren har andelen tillfälliga anställningar ökat dramatiskt, och kvinnor och yngre är de som drabbas värst. Denna utveckling har regeringen, genom en lagändring den 1 juli 2007, ytterligare förstärkt genom att göra det möjligt för arbetsgivare att hålla anställda i korta jobb längre tid samtidigt som anställningsskyddet har urvattnats. Detta är vi socialdemokrater starkt kritiska till. Vi menar att det behövs en begränsningsregel för hur länge man ska kunna ha korta anställningar i en följd.

Eftersom personalen inom vården till viss del ofta saknar formell kompetens trots många år i yrket vill vi fortsätta satsningen på Kompetensstegen genom att flytta 100 miljoner kronor från anslaget 3:1 *Särskilda jämställdhetsåtgärder* till utgiftsområde 9. Förutom att personalens kompetens är den viktigaste kvalitetsfaktorn inom äldreomsorgen är detta också en mycket viktig jämställdhetspolitisk satsning för oss socialdemokrater.

Den 16 maj 2006 antog riksdagen mål för jämställdhetspolitiken. Trots en del reservationer från de borgerliga ledamöterna kvarstår den tidigare riksdagsmajoritetens mål och dessa kan också läsas på regeringens hemsida. Detta märker man tyvärr ingenting av vare sig i budgetpropositionen eller i regeringens politik i övrigt. Ambitionen är extremt låg, vilket bl.a. visar sig i att regeringens politik framför allt gynnar män med hög inkomst. Vi socialdemokrater kräver att regeringen presenterar en genomarbetad jämställdhetspolitik som utgår från de mål som riksdagen har slagit fast.

Socialdemokraterna har sedan länge eftersträvat en blocköverskridande uppgörelse om flyktigmottagningen eftersom vi vill ha långsiktiga och hållbara lösningar på området. Vårt initiativ har inte tillmötesgått, och konkret har väldigt lite skett på det här området. I stället har den borgerliga regeringen presenterat fem utredningar. En långsiktig och bred uppgörelse kring flyktigmottagningen måste gå ut på att fler kommuner tar ett ansvar. I avvaktan på ett sådant system föreslår vi en solidaritetsbonus som en engångsåtgärd till de kommuner som under senare år har haft den tuffaste belastningen. Vi har också förslag om en fördjupad Sverigeinformation för nyanlända genom ett ökat anslag till Arbetsförmedlingen och till Migrationsverket på sammanlagt 20 miljoner kronor. Vi vill också ge Arbetsförmedlingen ett uppdrag inom ramen för sin verksamhet att initiera ett försök med jobbagenter i syfte att stärka utlandsfödda arbetssökandes

kontaktytor med den svenska arbetsmarknaden. Alla har rätt till ett värdigt mottagande i Sverige och en tydlig vägledning för att kunna hitta bostäder, utbildning och jobb som motsvarar den enskildes kompetens och intressen. Detta bör vara utgångspunkten för en långsiktig hållbar lösning på området.

Anslag	Regeringens förslag (tkr)	Anslagsförändring (tkr)
2.1 Diskrimineringsombudsmannen för antidiskriminering och jämställda löner	93 056	+20 000
Särskild post: Jämställdhetsutbildningar		+ 10 000
3.1 Insatser på jämställdhetsområdet	400 094	- 100 000
Nytt anslag: Solidaritetsbonus		+ 500 000

2. Anslag på utgiftsområde 13 för 2009, punkt 10 (v)

Josefin Brink (v) anför:

En majoritet av riksdagens ledamöter, representerande Moderata samlingspartiet, Centerpartiet, Folkpartiet liberalerna och Kristdemokraterna, beslutade den 19 november 2008 om ramar för statsbudgetens utgiftsområden samt en beräkning av statens inkomster. Ett tak för statens utgifter inklusive pensionssystemet vid sidan av statsbudgeten fastställdes för 2009, 2010 och 2011.

Vänsterpartiet menar att Sverige behöver en rejäl förändring av politiken för fler jobb, ökad rättvisa, förstärkt välfärd och kloka investeringar för framtiden. Vi presenterar i vår budgetmotion 2008/09:Fi271 en helt annan inriktning för den ekonomiska politiken än vad riksdagsmajoriteten fattat beslut om. Vårt budgetalternativ avvisar regeringens politik, som är närsynt och oansvarig, som systematiskt ger mer till dem som har mest och som i grunden angriper och eroderar den svenska välfärdsmodellen. Vi avvisar regeringens kraftiga skattesänkningar, attackerna på de gemensamma trygghetssystemen och urgröpningen av det gemensamma ägandet. Vänsterpartiet gör en radikalt annorlunda bedömning än regeringen och riksdagsmajoriteten av de långsiktiga behoven för svensk ekonomi. Vi ifrågasätter de penning- och finanspolitiska ramverken som vi menar försvårar en politik för full sysselsättning.

Vänsterpartiets budgetmotion innehåller en mängd förslag som på olika sätt stimulerar ekonomin och stärker Sveriges långsiktiga växtkraft. Vi föreslår en stor satsning för fler anställda i den offentliga sektorn. Det handlar om kraftfulla åtgärder i syfte att förbättra kvaliteten inom bl.a. sjukvården, skolan och barn- och äldreomsorgen. Vi anslår också betydande medel för ökade investeringar i infrastruktur, bostäder och klimatåtgärder. Vi ser jämställdheten som en strukturell fråga om makt och resurser och föreslår en rad politiska insatser för att förändra ojämlika strukturer. Vi genomför ett omfattande socialt reformprogram på en rad områden. Detta är i motsats

till regeringens politik, som försitter goda chanser och vrider klockan tillbaka, ett ansvarsfullt budgetalternativ som använder de gemensamma resurserna bättre, mer rättvist och mer framtidsinriktat.

När regeringen presenterade budgetpropositionen för 2009 befann sig den svenska ekonomin i en kraftig konjunkturedgång. Trots detta var budgetpropositionen i princip renos på stabiliseringspolitiska förslag. Därefter har det globala finanssystemet i det närmaste kollapsat. Det stod tidigt klart under hösten att finanskrisen skulle få betydande konsekvenser på den reala svenska ekonomin. Konjunkturinstitutet räknar med en BNP-tillväxt på -0,1 % för 2009, vilket kan jämföras med regeringens prognos i budgetpropositionen som låg på 1,3 %. Regeringen har under hösten lagt dels en proposition för stabilitetsstärkande åtgärder för det svenska finansiella systemet (prop. 2008/09:61), dels en proposition för en bättre fungerande kreditförsörjning via en stärkning av AB Svensk Exportkredit och Almi Företagspartner AB (prop. 2008/09:73). Innehållet i dessa propositioner är i huvudsak bra. Men det räcker inte på långa vägar för att på ett verkningsfullt sätt motverka den kraftiga lågkonjunktur som den svenska ekonomin nu befinner sig i. Budgetpropositionen för 2009 var i princip överspelad redan när den presenterades, och regeringens underlåtenhet att under hösten revidera budgeten och lägga fram ett kraftfullt åtgärds paket för att motverka lågkonjunkturen riskerar att leda till mycket allvarliga konsekvenser.

Genom riksdagens beslut om ramarna har regeringspartierna också avslagit Vänsterpartiets förslag till utgiftsramar och därmed förutsättningarna för vårt budgetförslag. Av den anledningen deltar vi inte i beslutet om anslag på utgiftsområde 13. I stället redovisas här anvisningen på anslag inom utgiftsområde 13, enligt vår anslagsmotion A363.

Anslag		Regeringens förslag	Förändring (tkr)
		(tkr)	
1:1	Integrationsåtgärder	25 000	15 000
1:2	Kommunersättningar vid flyktingmottagande	4 888 398	1 026 000
3:1	Särskilda jämställdhetsåtgärder	400 094	- 347 000
Summa		5 473 139	694 000

Vänsterpartiet vill genomföra omfattande förändringar när det gäller *flyktingmottagandet*. Vi vill betona att lösningen vare sig finns i att begränsa asylsökandes rätt till eget boende eller nyanländas rätt att välja bostadsort som andra. Det handlar snarare om att ställa tydliga krav på att samtliga aktörer som deltar i mottagandets olika delar ska fullfölja sina åtaganden, och framför allt om att iordningställa tillräckligt goda förutsättningar för alla parter – staten, kommunerna och individerna – att kunna ta sitt respektive ansvar. Vi är övertygade om att flyktingmottagandet skulle fungera betydligt mer effektivt och vara betydligt mer jämnt fördelat över landet om de förslag vi presenterar genomförs.

Vänsterpartiet föreslår att en lagstiftning ska införas som gör samtliga kommuner skyldiga att ta emot flyktingar. Vi anvisar en förstärkning av anslaget för kommunersättning vid flyktingmottagande för införande av en särskild introduktionsersättning som liknar lön. Vi förstärker dessutom anslaget för att höja schablonersättningen i syfte att höja kvaliteten och ambitionsnivån på flyktingmottagandet samt för en förlängning av ansökningstiden för anhöriginvandrare att omfattas av den kommunala introduktionen. De ersättningsnivåer som gäller i dag behöver ses över så att de bättre svarar mot de reella kostnader som kommunerna har i och med flyktingmottagandet. Vänsterpartiet har sedan lång tid drivit att den schablonersättning som betalas ut till kommunerna för flyktingmottagandet ska höjas.

Vi föreslår också att en amnesti ska genomföras i asylprocessen den 1 juli 2009 och omfatta alla som fått avslag enligt den tillfälliga asyllagen och de papperslösa som i dag lever varaktigt i Sverige. Förslaget innebär en tvåårig kostnad för kommunersättningarna vid flyktingmottagande.

Avseende *Integrationsåtgärder* föreslår vi en permanent förstärkning av medlen till riksorganisationer bildade på etnisk grund med 15 miljoner kronor 2009. Det statsbidrag som går till dessa organisationer är inte anpassat till det faktum att de ökat stort både i antal organisationer och i antal medlemmar. För att garantera riksförbundens fortlevnad och verksamhet och för att dessa ska fortsätta att utgöra en nödvändig part i ett ömsesidigt utformande av integrationspolitiken behöver riksförbunden ges ökade resurser.

Vänsterpartiet avvisar större delen av regeringens anslag till *särskilda jämställdhetsåtgärder*. Även om vi anser att flera av regeringens åtgärder i handlingsplanen för att bekämpa mäns våld mot kvinnor och i handlingsplanen mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål är bra, medför regeringens förslag att lägga pengarna till åtgärdernas genomförande i en ospecificerad jämställdhetspott att det blir svårt att få överblick över vad pengarna ska användas till. De medel Vänsterpartiet avsätter på denna anslagspost är avsedda för tidsbegränsade jämställdhetsprojekt, kvinnors organisering och regeringens förslag om anslag till forskning om kvinnors hälsa. I övrigt ska jämställdhetspolitiken självklart genomsyra hela politiken på alla områden och konkreta satsningar göras på respektive utgiftsområde, vilket vi i Vänsterpartiet föreslår i vårt budgetalternativ.

3. Anslag på utgiftsområde 13 för 2009, punkt 10 (mp)

Ulf Holm (mp) anför:

Miljöpartiet de gröna har presenterat sitt alternativ till ekonomisk politik och budgetpolitik i budgetmotionen Fi272 och tillhörande kommittémotioner. I vår budgetmotion konstaterar vi att läget i världsekonomin just nu försämras snabbt. Konjunkturbarometern pekar på att hushållens syn på ekonomin är betydligt dystrare än normalt. Även arbetsmarknaden försvagas påtagligt. Sysselsättningen förväntas sjunka och arbetslösheten stiga.

Antalet lediga platser anmälda till Arbetsförmedlingen minskar, antalet ungdomsarbetslösa har stigit. Antalet varsel stiger. Risken är stor för en kraftig konjunkturnedgång.

Miljöpartiet föreslår i årets budgetmotion flera åtgärder som syftar till att stärka Sveriges konkurrenskraft och samtidigt möta konjunkturnedgången. Bland annat presenteras ett omfattande paket med yrkesutbildningar som syftar till att öka företagets tillgång på arbetskraft samtidigt som det skapas nya chanser för stora grupper att komma in på arbetsmarknaden.

På längre sikt menar vi att klimatförändringen är den utan jämförelse största utmaning Sverige och världen just nu möter. I budgetmotionen föreslår vi omfattande insatser för att minska Sveriges utsläpp av växthusgas. Med Miljöpartiets politik minskar Sveriges oljeberoende snabbt, vilket stärker vår ekonomiska ställning och gör oss mindre sårbara för globala konjunktursvängningar. De investeringar i järnväg och energieffektivisering av bostäder vi föreslår skapar nya arbetstillfällen. Satsningar på ny energiteknik och miljöteknik skapar möjlighet för nya företag att växa fram. Det är vår övertygelse att det går att förena ekonomisk utveckling och skapandet av nya jobb och företag med att ställa om samhället i hållbar riktning. I Miljöpartiets budgetmotion presenteras en ny satsning för att nå miljömålen. Vi tar till skillnad från regeringen Miljömålsrådets rekommendationer på allvar. Vi presenterar också reformer av våra trygghetssystem som gör att arbetsmarknaden fungerar bättre och att färre personer hamnar utanför.

Regeringen Reinfeldt har genom sin skatte- och otrygghetspolitik skapat klyftor i Sverige. Många människor har farit illa. Vår ambition är att skapa förutsättningar för alla människor att delta på arbetsmarknaden och bidra till samhället utan att för den skull straffa dem som är sjuka och arbetslösa. Införande av barntid skapar bättre möjlighet för småbarnsföräldrar att kombinera föräldraskap och arbete. Med Miljöpartiets budgetförslag minskar klyftorna i Sverige och solidariteten ökar.

Vi presenterar också omfattande satsningar för att motverka diskriminering, vilket gör att det skapas större möjligheter för fler människor att delta på arbetsmarknaden. De förändringar vi föreslår kring skatter och socialförsäkringar liksom miljö- och klimatpolitiken leder till ökad rättvisa mellan män och kvinnor. I årets budgetmotion görs en stor satsning på att höja kvaliteten i skolan. Vi skapar utrymme för pedagogisk utveckling, fortbildning av lärare och större möjligheter till modersmålsundervisning och ämnesundervisning på modersmål.

En avgörande fråga för ekonomisk utveckling, välbstånd och fungerande arbetsmarknad är en god folkhälsa. Miljöpartiet föreslår flera satsningar för bättre folkhälsa, liksom satsningar för att förebygga mäns våld mot kvinnor. Andra stora satsningar som vi föreslår är inom miljö- och klimatbiståndet.

Riksdagens majoritet bestående av Moderata samlingspartiet, Centerpartiet, Folkpartiet liberalerna och Kristdemokraterna har ställt sig bakom regeringens budgetproposition och de utgiftsramar och beräkningar av inkomster som föreslås där. Genom det beslutet har man också avslagit Miljöpartiets förslag till utgiftsramar och beräkningar av inkomster och därmed förutsättningarna för vårt budgetförslag. Av den här anledningen tar vi inte del i beslutet om anslag inom utgiftsområde 13. I stället redovisas här anvisningen på anslag inom utgiftsområde 13 som förordas i vår anslagsmotion A377.

		Anslagsförändring (miljoner kronor)		
		2009	2010	2011
Anslag				
1:1	Integrationsåtgärder	126	128,5	128,5
1:2	Kommunersättningar vid flyktingmottagande	200	200	200
2:3	Ny myndighet – Lika rätt	40	50	60
3:1	Särskilda jämställdhetsåtgärder			393
	Summa för utgiftsområdet	366	379	782

För Miljöpartiet råder det ingen tvekan om att alla inte har samma rättigheter och möjligheter att verka i vårt samhälle. I statistiska granskningar av arbetsmarknaden, på den politiska arenan och i fråga om brottsutsattheten framträder uppenbara skillnader mellan olika grupper. Vi menar att det nu är tid att gå vidare och utveckla en politik som inte begränsas till ett strikt antidiskrimineringsperspektiv. Vår politik bygger på insikten om att formell likabehandling inte räcker. Till följd av samhälleliga normer om kön, ras, etnicitet, sexualitet, ålder och funktionshinder präglas människors vardag av olika förutsättningar. Det innebär att varje sammanhang måste granskas ur de utsatta gruppernas perspektiv. Miljöpartiets samlingsnamn för denna politik är *politik för lika rättigheter*. Arbetet med att skapa ett samhälle där alla i realiteten ges lika rättigheter kräver insatser på många områden. För att samordna dessa insatser och för att samla den kunskap på området som behövs bör *en särskild myndighet för lika rättigheter* inrättas. För detta avsätter vi 40 miljoner kronor i vårt budgetförslag för 2009. Myndigheten för lika rättigheter bör ha ett brett mandat att arbeta med strategiska frågor som information, utbildning, metodutveckling, omvärldsbevakning och opinionsbildning. Genom detta helhetsgrepp skapas förutsättningar för ett bredare genomslag för en övergripande politik för lika rättigheter samtidigt som myndigheten även effektivt kan stödja olika offentliga aktörer (statliga myndigheter, kommuner och landsting), liksom enskilda sådana (bl.a. lokala antidiskrimineringsbyråer), i deras arbete mot diskriminering och rasism. Förutom att inrätta en ny myndighet föreslår vi en rad andra konkreta åtgärder som bör genomföras inom ramen för myndighetens verksamhetsområden. Dessa sammanfattas i tabellen nedan:

Lika rätt-satsning	2009	2010	2011
Situation testing	5	5	5
Antidiskrimineringsklausuler	5	5	5
Organisationsstöd	70	70	70
Motverka diskriminering av romer, afrosvenskar, muslimer	5	5	5
Fond för rättegångskostnader	10	10	10
HBT-kompetens i vården	6	6	6
Bilpooler för funktionshindrade	5	5	5
Centrum mot rasism	3	5,5	5,5
EBO – Migrationsverket	12	12	12
Antidiskrimineringsbyråerna för insamlande av statistik	5	5	5
Kommunersättningar vid flyktningmottagande	200	200	200
Mikrokrediter för personer med invandrabakgrund	100	100	100
Ny myndighet – lika rätt	40	50	60
Summa	466	479	489

Miljöpartiet menar att det är viktigt att fler kommuner solidariskt delar det nationella ansvaret för flyktningmottagande. I dag står vi i en situation där ett fåtal kommuner tar emot allt fler flyktingar medan andra kommuner inte tar emot någon. Vi tror inte att det är bra för den enskilde flyktingen som kommer till Sverige. Om situationen inte förändras den närmaste tiden, anser vi att det är dags att ompröva uppfattningen att ansvaret är frivilligt för kommunerna.

Miljöpartiet föreslår att anslaget *Kommunersättningar vid flyktningmottagande* tillförs 200 miljoner kronor år 2009 utöver vad regeringen föreslår. Med gällande prognos för mottagande av flyktingar för nästa år innebär tillskottet ungefär 10 000 kr per mottagen flykting. Förstärkningen av anslaget är nödvändigt mot bakgrund av att regeringen i budgetpropositionen nöjer sig med att i stort sett bara kompensera för ökningen av antalet mottagna flyktingar.

Politiken bör bygga på att de anlända flyktingarna så snabbt som möjligt ges chansen att bli aktiva och respekterade i det svenska samhället. Då är underlättande av inträdet på arbetsmarknaden mycket viktigt. Däremot tror vi inte på metoden med individbaserad stimulansersättning. Dessa medel bör överföras till den del av anslaget som används för att stimulera fler kommuner till flyktningmottagande. Det viktigaste är att fler kommer ut i arbete med anständiga löner och arbetsvillkor i övrigt. Så skapas verklig integration.

Sverige behöver en aktiv jämställdhetspolitik på många områden. Handlingsplanen för att minska våldet mot kvinnor och handlingsplanen mot prostitution är bra steg mot konkreta åtgärder, men Miljöpartiet anser att regeringens insatser på området varit alltför begränsade. Vi anser att utgångspunkten bör vara att öka samverkan mellan olika samhälleliga krafter

såsom myndigheter, kommunala instanser och frivilligorganisationer. Inom rättsväsendet, det vill säga domare, nämndemän, åklagare och polisväsendet, vill vi se satsningar på jämställdhetsutbildningar. Inom kriminalvården bör utvecklingsarbete startas och behandlingsprogram tas fram. Det behövs kompetensutveckling inom området våld i hederns namn och riktade satsningar på information kring samkönat våld. Vårdpersonalen bör genomgå en fortbildning i genusfrågor, och det krävs mer forskning om hur våldutsatta kvinnor behandlas inom vården. Till sist behövs även höjda anslag till kvinnojourernas verksamhet. Utöver dessa förslag som anknyter till handlingsplanerna, anser Miljöpartiet att det från anslaget *Särskilda jämställdhetsåtgärder* ska tillföras medel till jämställd kultur och fritid och till jämställdhetsutbildning av personal i kommunerna. Anslaget bör också finansiera inrättandet av ett jämställdhetsråd med ansvar att samordna och utvärdera det jämställdhetspolitiska arbetet.

Miljöpartiet konstaterar att regeringen föreslår att anslaget *Särskilda jämställdhetsåtgärder* minskas med 393 miljoner kronor 2011 i jämförelse med 2010, från 400 miljoner kronor till 7 miljoner kronor. Miljöpartiet ser i dagsläget inga tecken på att det inte kommer att krävas minst lika mycket resurser även efter 2010 för jämställdhetsåtgärder.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Proposition 2008/09:1

Proposition 2008/09:1 Budgetpropositionen för 2009 utgiftsområde 13:

1. Riksdagen godkänner att målen för politikområdena Integrationspolitik och Urban utvecklingspolitik upphör att gälla (avsnitt 3.3).
2. Riksdagen godkänner målet för integrationspolitiken (avsnitt 3.3).
3. Riksdagen godkänner målet för politiken mot diskriminering (avsnitt 4.3).
4. Riksdagen godkänner att målen för politikområdet Jämställdhetspolitik upphör att gälla (avsnitt 5.3).
5. Riksdagen godkänner målet för jämställdhetspolitiken (avsnitt 5.3).
6. Riksdagen godkänner att det under 2009 får tas upp lån i Riksgäldskontoret för det samlade behovet av hemutrustningslån intill ett belopp av 1 200 000 000 kronor (avsnitt 3.7.3).
7. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2009 för anslaget 3.1 Särskilda jämställdhetsåtgärder besluta om bidrag till forskning om kvinnors hälsa som innebär utgifter på högst 39 500 000 kronor under 2010 (avsnitt 5.7).
8. Riksdagen anvisar för budgetåret 2009 anslagen under utgiftsområdet 13 Integration och jämställdhet enligt följande uppställning:

Skrivelse 2008/09:24

Regeringens skrivelse 2008/09:24 Egenmakt mot utanförskap – regeringens strategi för integration.

Följdmotioner med anledning av skrivelse 2008/09:24

2008/09:A7 av Berit Högman m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om integration.

2008/09:A8 av Ulf Holm m.fl. (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att återinföra integrationspolitikens mål.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skyndsamt förverkliga förslaget om diskrimineringsersättning.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en särskild myndighet för lika rättigheter bör inrättas.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om språktillgänglighet för personer av utländsk härkomst inom rättsväsendet.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2007

2007/08:Sf249 av Kalle Larsson m.fl. (v):

6. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring i lagstiftningen som tydliggör kommunernas skyldigheter i flyktingmottagningen.
7. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag om hur höjning av kommunersättningen vid flyktingmottagande bör utformas.

2007/08:A275 av Thomas Strand (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en tydligare samordning mellan landets kommuner när det gäller rättmätiga villkor för personer som beviljats uppehållstillstånd.

2007/08:A362 av Birgitta Eriksson och Catharina Bråkenhielm (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att alla kommuner bör vara med och dela ansvaret för de flyktingar som kommer till vårt land.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2008

2008/09:Fi270 av Mona Sahlin m.fl. (s):

51. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder för förbättrat flyktingmottagande.
52. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder för mer jämställda löner (avsnitt 16.1).
58. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder mot diskriminering (avsnitt 4.5).

2008/09:Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp):

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om lika rätt och jämställdhet.

2008/09:Sf343 av Kalle Larsson m.fl. (v):

12. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag till lagstiftning om att alla kommuner ska vara skyldiga att ordna vidarebosättning för nyanlända flyktingar i enlighet med vad som anförs i motionen.
13. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag till förordning som preciserar vilka åtaganden som i praktiken följer på en lagstiftning av kommunernas skyldigheter i flyktingmottagandet i enlighet med vad som anförs i motionen.
14. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag om utformning av särskild introduktionslag i enlighet med vad som anförs i motionen.
15. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag om ändring av förordningen (1990:927) om statlig ersättning för flyktingmottagande m.m.
16. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag om ändring av 3 § 4 stycket i förordningen (1990:927) om statlig ersättning för flyktingmottagande m.m. i enlighet med vad som anförs i motionen om anhöriginvandring.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att en vägledning tas fram angående kommunsamverkan som ett verktyg för att underlätta nyanländas arbetsmarknadsetablering.
19. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag om hur ett förtydligat ansvar för arbetsförmedlingen och kommunernas arbetsmarknadsenheter när det gäller nyanländas etablering bör utformas.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att rehabilitering ska vara en uttrycklig del av individens introduktionsplan och att rätten till rehabilitering ska skrivas in i den särskilda introduktionslagen.

2008/09:Sf354 av Nikos Papadopoulos och Leif Pettersson (båda s):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kommuner som tar emot flyktingar ska premieras med särskild bonus.

2008/09:Sf364 av Leif Jakobsson m.fl. (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att i lag reglera alla kommuners skyldighet att ta emot flyktingar och deras anhöriga.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av resurser till kommunerna.

2008/09:Sf375 av Veronica Palm m.fl. (s):

15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att närmare utreda hur flyktningmottagandet kan organiseras så att människors rätt och möjlighet till arbete blir central.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att länsstyrelsens uppdrag bör ses över och utvidgas till att få ytterligare mandat för jämnare spridning av mottagandet över landets kommuner.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att personer som kommer till Sverige som flyktingar bör ges ett personligt ombud som ger vägledning vad gäller boende, praktikförutsättningar och framtida arbetsmöjligheter.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Migrationsverket ska ansvara för information om möjligheter till arbete, utbildning, boende och skolor till barnen.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att dagens schablonersättningssystem måste ses över för att bättre avspegla kommunernas verkliga kostnader.

2008/09:N235 av Gunnar Andrén och Karin Pilsäter (båda fp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utveckla flykting- och invandarmottagningen efter lokala förutsättningar.

2008/09:N343 av Désirée Pethrus Engström (kd):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om information om företagande till nyanlända under deras introduktionstid.

2008/09:N435 av Mona Sahlin m.fl. (s):

32. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om intensifierade insatser mot diskriminering.
46. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om riktade åtgärder för att skapa jämställda löner.

2008/09:A231 av Eva-Lena Jansson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om introduktion för nyanlända flyktingar och immigranter i kommunerna.

2008/09:A247 av Eva Flyborg (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om medborgarceremonier.

2008/09:A254 av Elisabeth Svantesson (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att asylsökande som kommer till Sverige inom en månad ska få frågan om utbildning och yrkeserfarenhet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att alla övriga som flyttar till Sverige också bör få frågan om utbildning och yrkeserfarenhet och information om valideringsmöjligheter.

2008/09:A283 av Eva-Lena Jansson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en genomarbetad jämställdhetspolitik som utgår från riksdagens jämställdhetsmål.

2008/09:A290 av Josefin Brink m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att samtliga mål för jämställdhetspolitiken ska syfta till att ändra maktförhållandena mellan könen.

2008/09:A348 av Reza Khelili Dylami (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om invandrarföreningar.

2008/09:A363 av Lars Ohly m.fl. (v):

1. Riksdagen avslår regeringens förslag att godkänna att det tidigare målet för integrationspolitiken och urban utvecklingspolitik upphör att gälla (avsnitt 3.3 i propositionen).
2. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet enligt uppställning:

Anslag		Regeringens förslag (tkr)	Förändring (tkr)
1:1	Integrationsåtgärder	25 000	15 000
1:2	Kommunersättningar vid flyktmottagande	4 888 398	1 026 000
3:1	Särskilda jämställdhets- åtgärder	400 094	-347 000
	Summa:	5 473 139	694 000

2008/09:A377 av Ulf Holm m.fl. (mp):

1. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet enligt uppställning:

		Anslagsförändring (miljoner kronor)		
		2009	2010	2011
Anslag				
1:1	Integrationsåtgärder	126	128,5	128,5
1:2	Kommunersättningar vid flyktingmottagande	200	200	200
2:3	Ny myndighet – Lika rätt	40	50	60
3:1	Särskilda jämställdhetsåtgärder			393
Summa för utgiftsområdet		366	379	782

2008/09:A388 av Lennart Sacrédeus (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att föra in vuxnas konfliktlösning för minskad familjesplittning som ett nytt jämställdhetsmål.

2008/09:A396 av Berit Högman m.fl. (s):

14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om avidentifierade ansökningshandlingar.

2008/09:A397 av Berit Högman m.fl. (s):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om resursförstärkning till Diskrimineringsombudsmannen för kartläggning i syfte att uppnå jämställda löner.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa en solidaritetsbonus till de kommuner som tagit emot flest flyktingar.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om riktade insatser för att intensifiera antidiskrimineringsarbetet.
6. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet enligt uppställning:

Anslag	Regeringens förslag	Anslagsförändring
2.1 Diskrimineringsombudsmannen för anti-diskriminering och jämställda löner	93 056	+20
2.1 Jämställdhetsutbildningar	93 056	+ 10
3.1 Insatser på jämställdhetsområdet	400 094	-100
Nytt anslag Solidaritetsbonus		+ 500

2008/09:A402 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en fond bör inrättas, ur vilken man ska kunna söka pengar för att täcka rättegångskostnader i diskrimineringstvister.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en särskild myndighet för lika rättigheter bör inrättas.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av kvalitativ statistik av anmäld diskriminering från antidiskrimineringsbyråerna.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en särskild satsning på att motverka diskriminering av afrosvenskar, romer och muslimer.
45. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att finansieringen till de etniska minoritetsorganisationerna bör stärkas.
48. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stödet till Centrum mot rasism bör återinföras.

BILAGA 2

Utskottets förslag till riksdagsbeslut om anslag inom utgiftsområde 13 (punkt 10)

Utskottets förslag överensstämmer med regeringens förslag till medelsanvisning.

Belopp i tusental kronor

Anslag	Anslagstyp	Utskottets förslag
1:1 Integrationsåtgärder	(ram)	25 000
1:2 Kommunersättningar vid flyktingmottagande	(ram)	4 888 398
1:3 Hemutrustningslån	(ram)	14 519
1:4 Från EU-budgeten finansierade insatser för integration av tredjelandsmedborgare	(ram)	13 000
2:1 Diskrimineringsombudsmannen	(ram)	93 056
2:2 Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.	(ram)	39 072
3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder	(ram)	400 094
Summa för utgiftsområdet		5 473 139

BILAGA 3

Sammanställning av förslagen till medelsanvisning på anslag inom utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet

Av nedanstående tabell framgår utskottets och oppositionspartiernas förslag till fördelning på anslag på utgiftsområde 13.

Belopp i tusental kronor

Anslag	Utskottets förslag	(s)	(v)	(mp)
1:1 Integrationsåtgärder	25 000		+15 000	+126 000
1:2 Kommunersättningar vid flyktingmottagande	4 888 398		+1 026 000	+200 000
Nytt anslag: Solidaritetsbonus		+500 000		
1:3 Hemutrustningslån	14 519			
1:4 Från EU-budgeten finansierade insatser för integration av tredjelandsmedborgare	13 000			
2:1 Diskrimineringsombudsmannen	93 056	+30 000		
2:2 Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.	39 072			
2:3 Myndigheten för lika rättigheter				+40 000
3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder	400 094	-100 000	-347 000	
Summa	5 473 139	+430 000	+694 000	+366 000